

DR. FORRAI JUDIT

Ne dőlj be!

mert

veled is megtörténhet, hogy ígéretesen hangzó külföldi álláshirdetésben becsapnak és eladnak prostituálnak

EMBERKERESKEDELEM, SZEXUÁLIS ERŐSZAK
MEGELŐZÉSÉT CÉLZÓ
KÖZÉPISKOLAI OKTATÁSI PROGRAM

Budapest
2004

DR. FORRAI JUDIT

Ne dőlj be!

mert

veled is megtörténhet, hogy ígéretesen hangzó külföldi álláshirdetésben becsapnak és eladnak
prostituáltkak

Emberkereskedelem és szexuális erőszak megelőzését célzó

Középiskolai oktató könyv

IOM Ne dőlj be! könyvének második átdolgozott kiadása

Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) budapesti regionális központ

A programot szakmailag támogatta:

**Semmelweis Egyetem Közegészségtani Intézete,
Szex Edukációs Kiemelten Közhasznú Alapítvány**

TARTALOM

Ajánló	5
1. Az oktatásról.....	5
1.1. Oktatás nehézségei:.....	5
1.2. Az oktatás feltételei:.....	6
2. A prostitúció társadalmi helyzete	6
2.1. Nő- és gyermekkereskedelem Európában	7
2.2. A probléma okai	7
2.3. Az EU-politikájának prioritásai.....	7
3. A prostitúciós aréna és az emberkereskedelem szereplői.....	7
3.1. A prostituált.....	8
3.2. A kliens	8
3.3. A harmadik személy	8
4. Gyermek joga, prostitúcióra kényszerítés, emberkereskedelem.....	9
5. Szexuális visszaélés és erőszak	10
5.1. A szexuális visszaélésnek (abuzusnak) az okai:.....	10
5.2. Statisztikai adatok	11
5.3. Jogi szabályozás.....	13
5.4. A szexuális erőszak jelei:	14
5.5. Megelőzés és segítség	16
5.6. Szexgyűriúk hálózata	17
5.7. Az abuzus megelőzése:	18
5.8. Miért fontos a téma?	19
5.9. Ki lesz az áldozat és ki lesz az elkövető?.....	19
5.10. Miért a fiatalok az áldozat?	21
6. Az emberkereskedelem	22
6.1. A bekerítés, toborzás módszerei:.....	23
6.2. Az, aki belekerül a prostitúcióba, miért nem lép ki azonnal ebből a körből?	24
6.3. Az erőszak, kényszerítés, prostitúció hosszú távú hatásai,	24
7. Fiatal emberekre, főleg lányokra leselkedő veszélyek külföldi munkavállalás esetén.....	25
7.1. Vágyak:.....	25
7.2. Veszélyek	26
7.3. Csapdák	26
7.4. Védelem (veszélyek hártása	26
7.5. Megelőzhető, vagy csökkenthető a veszélyek.....	27
7.5.1. Utazás előtti teendők:	27
7.5.2. A kint-tartózkodás alatt:	27
8. Szerepjátékok	28
8.2. Tények és tévhitek	29
9. Esettanulmányok	30
9.1. Zsanett	30
9.2. Ágnes	31
9.3. Rita	32
9.4. Mari	33
10. Az Interpol szerepe és munkája az emberkereskedelemben.....	34
11. Megvitatandó kérdések:.....	37
12. Fontos információk, segítő szervezetek, címek, telefonszámok	38
13. Szakirodalmi jegyzék	46
14. Oktatást minőségbiztosítása – felmérés - kérdőív	48
14.1. A vizsgálat célja	49
14.2. A vizsgálat módszerei	49

14.3. A két sokaság általános jellemzése	51
14.4. A szocio-demográfiai jellemzők összefüggése a diákok tudásszintjével, a munkavállaláshoz való viszonyával, veszély-és felelősségérzettel kapcsolatos attitűdjével.....	52
14.5. A munkához való viszony	55
14.6. A felelősség-és veszélyérzettel kapcsolatos attitűdök /fatalizmus, hiszékenység/	55
14.7. Függelék	56
14.8. Következtetések, javaslatok	58
Kérdőív	60
15. Emberkereskedelem: mítoszok, módszerek és emberi jogok	64

Ajánló

A most megjelenő továbbképző anyag egy nemzetközi program része, EU-s standardok szerint, amely azt a célt szolgálja, hogy a legkorszerűbb információs középiskolás tananyag készüljön el, amely magába foglalja az emberkereskedelem, szexuális erőszak elleni megelőzést, hogy védetté tegye azokat a fiatalokat, akik külföldi munkakeresés során áldozatává válhat a nemzetközi emberkereskedelemnek. E programot támogatja az Esélyegyenlőségi Kormányhivatal, szakmailag, pedig a Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM), a Szex Edukációs Kiemelten Közhasznú Alapítvány, valamint a Semmelweis Egyetem Közegészségtani Intézete segítségével és összefogásával készült. A program első változata szorosan kapcsolódott a „**Ne dőlj be!**” kampányhoz. A most megjelenő második átdolgozott kiadás a program és a tananyag továbbfejlesztése, korszerűsítése és a legújabb információkat dolgozza fel a gyakorlat szerint. E program első változatát értékeltük kérdőíves felméréssel, mely a könyv végén található. A felmérési és értékelési eredmények alapján dolgoztuk át e programot.

A képzés témája a tanárok felkészítése az emberkereskedelem megelőzésére.

A továbbképzés célja, hogy a trénerok alaposan felkészülhessenek a középiskolai tanárok képzésére. A trénereknek el kell érniük, hogy a tréningjeiken résztvevő pedagógusok körében felkeltsék az érdeklődést a téma fontossága iránt, és érzelmileg hatni tudjanak a tanárookra. A téma iránt elkötelezett, a kérdésben tájékozott és módszertanilag jártas pedagógusok a későbbiekben hitelessé válnak a témával kapcsolatos óra megtartására a középiskolákban.

A könyv elkészülésének oka, hogy 2004-ben a Nemzetközi Migrációs Szervezet több európai, csatlakozott ország részére emberkereskedelem és prostitúciót megelőző kampányt indít.

Célja, hogy a fiatalok ne dőljenek be a csábító hirdetéseknek, a bizonytalan külföldi munkalehetőségnek, ne váljanak kizsákmányolttá, védtelenné vagy prostituálttá hiszékenyséjük, tudatlanságuk, információ hiányuk miatt.

1. Az oktatásról

E programot 2000-ben kezdte el az IOM, melynek kidolgozását a Sex Edukációs Kiemelten Közhasznú Alapítvány végezte el, majd e témában a pedagógusképzést akkreditáltatta. Így az oktatás hivatalossá vált, bár nagyon kevés pedagógus vette eddig igénybe ezt a típusú továbbképzést. Olyan trénerket válogattunk össze, akik évek óta dolgoznak az ún. segítő szakmában a primer vagy szekunder prevenció területén, vagy telefon hotline szolgálatot, oktatást végeznek, vagy utcai szociális munkájuk során naponta találkoznak a prostitúció az emberkereskedelem kérdésével.

1. 1. Oktatás nehézségei:

E speciális terület megkívánja a speciális felkészítést és felkészülést-képzést is, hiszen olyan dolgokról kell beszélni a pedagógusokkal, amely

- nem mindennapos esemény
- szexualitással kapcsolatos
- negatív érzéseket, indulatokat kelt
- gyakorlati problémákat vet fel

- nem tudjuk, hogyan kezdjük hozzá
- ma még nincs megfelelő és széleskörű előtanulmány és képzettség e területen
- kevés az oktatás gyakorlati tapasztalata
- kevés rá az idő

1.2. Az oktatás feltételei:

Ahhoz, hogy e témában elérjük a kívánt célt, és sikeres legyen a továbbképzés, több tényező megléte szükséges:

- egyéni filozófia kialakítása, (a témához való személyes viszonyt kell tisztázni)
- pozitív hozzáállás, azonosulás a céllal
- hitelesség
- meggyőződés és meggyőző képesség
- tudás, ismeretanyag
- motivációs készséget felkeltő attitűd
- hatékony segédanyagok, módszerek átadása¹

2. A prostitúció társadalmi helyzete

A prostitúció társadalomtörténete a közelmúlt magyar társadalomtörténet egyik legkevésbé kutatott területe. Aktualitása talán nem szorul magyarázatra, noha feltárása differenciált megközelítést igényel. Határterület abból a szempontból, hogy a jelenséget történeti térbe helyezve vizsgálhatjuk úgyis, mint a pauperizmus (szegénység), a marginalitás egyik megnyilvánulási formája, a munkanélküliség, valamint az alacsony iskolázottság, a politikai és egzisztenciális bizonytalanság oldaláról, vagy megközelíthetjük az egészségügyi szervezetek, igazságügyi intézmények, erkölcsi és társadalmi viszonyok felől is: lévén, hogy olyan jelenség, amely a különböző társadalmi struktúrák változásával és ennek megfelelően különböző nézetek módosulásával mindig is változott és ma is változik.

A prostitúciót, mint jelenséget az emberi méltóság megsértésének, megaláztatásnak és diszkriminatívnak tartjuk, a hozzá kapcsolódó kizsákmányolást, emberkereskedelmet, erőszakot elutasítjuk, és minden fórumon tiltakozunk ellene, a tömeges létezését azonban tudomásul vesszük, a megelőzését minden szinten és fázisában pedig nagyon fontos célnak tekintjük.

Ahhoz, hogy javítani tudjunk sok ezer kiszolgáltatott prostituált (férfi és nő), valamint fiatalok helyzetén nem lehet csak a jelenséget önmagában kezelni, ismernünk kell a gyökerét, a történetét, a társadalmi beágyazódását, az okait, a szereplőit, a hálózatot mozgatók érdekeit és érdekellentéteit, a törvényeket, a törvényhozások háttérét, a törvények megrendelőinek céljait, a helyi-, a hazai- és a nagypolitika szempontjait. A prostitúció kutatásnak hazai és külföldi szakirodalma (szabályozási, közegészségügyi, orvosi, erkölcsi, vallásszociológiai stb. szempontból) az utóbbi kétszáz évben feldolgozhatatlan, több könyvtárnyi kötetet jelent.

A prostitúciót nem lehet önmagában tárgyalni, eredetét, kialakulását, fennmaradását több oldalról, mint többtényezős jelenséget kell vizsgálni. A prostitúció léte, működése minden

¹ Ezek rendelkezésre állnak: videó, könyv, audio kazetta /akkreditált tanfolyam a Szex Edukációs Kiemelten Közhasznú Alapítvány. Budapest, 1089. Nagyvárad tér 4. Forrai Judit 06-209-603-700

strukturált társadalomban a monogám házasság intézményének kiegészítéseként működik, de ugyanakkor szociális, gazdasági probléma is. A prostitúció (az európai kultúrkör kialakulását véve tekintetbe) akkor alakult ki, amikor a biológiai ösztön elvált a fajfenntartás ösztönétől és csak a szexuális élvezet céljából, - az aktusnak – érzelmi és szociális kötődés nélküli formája jött létre, mely a fajfenntartás (a tudatos szaporodás) következményétől mentesen megvásárolhatóvá, árucikké vált (a vevő ill. a használó számára). Ha az árú - a prostituált - vásárolható, akkor ő maga kénytelen az áruforgalom szabályainak alávetni működését, azaz önmagát. Ily módon maga a biológiai aktus, jelentkezik vevőként, és alanyává a piac törvényeinek alárendeltje: a prostituált válik.

2.1. Nő- és gyermekkereskedelem Európában

A nő- és gyermekkereskedelem elleni küzdelem emberjogi, egészségügyi, közigazgatási és morális kérdés is.

Pontos adat közlése nagyon nehéz, de még a becslések is rémisztőek. Évente 500.000 nő és gyermek kerül nemzetközi bűnbandák kezébe. Ebből évente 120 ezret szállítanak el közép- és kelet-európai országokból nyugatra (Bulgáriából, Moldáviából, Romániából, Ukrajnából stb.). Más, nem kormányzati szervezetek ennél jóval nagyobb számokat említene, különösen, ha tekintetbe vesszük a munkaerőként kihasznált embereket is. A tömeges megjelenés egyre élesedett az elmúlt években.

2.2. A probléma okai

A probléma egyik gyökere a reménytelen helyzet a származási országokban. Bulgáriában, Albánia, Moldávia a lakosság 80 százaléka a létminimum alatt él, de Romániában, Ukrajnában sem sokkal jobb a helyzet, vagy, ha Magyarország keleti és nyugati felét hasonlítjuk össze a munkanélküliség szempontjából, a tartós munkanélküliek száma nagyon magas, s egyre csak nő. Tanulmányok igazolják, hogy a nők összehasonlíthatatlanul erősebben szenvednek a gazdasági-társadalmi változások miatt, mint a férfiak. A lakosság női részének különösen kevés képzési lehetőség és munkahely áll rendelkezésére. Az áldozatok, szétzilált, vagy nem létező családi háttérrel, többnyire a társadalom legalsóbb rétegeiből származnak. Amúgy sem veszíthetnek mást, mint méltóságukat, azt azonban elveszik tőlük. Ha kevesüknek mégis sikerül elmenekülni az emberkereskedőktől, szegyenükben félnek visszatérni hazájukba.

2.3. Az EU-politikájának prioritásai

Az Európai Bizottság nagy elsőbbség biztosít a nő- és gyermekkereskedelem elleni küzdelemnek; és felszólítja a tagállamokat, hogy hozzanak megfelelő törvényes intézkedéseket. A területet érintő, létező EU-programok: a STOP hálózatok, DAPHNE megelőző civil projektek, Európai Szociális Alap támogatása, PHARE a csatlakozó országoknak EU-programokon való részvétel.

3. A prostitúciós aréna és az emberkereskedelem szereplői

A prostitúciós intézményrendszerben résztvevők meghatározott szerepet játszanak az összehangolt nemzetközi „prostitúciós multik,” más néven maffia hálózatában.

A prostitúció és az emberkereskedelem szereplői:

- szexuális szolgáltatást adó (prostituált)
- szexuális szolgáltatást igénybe vevő (kliens)
- harmadik, profitorientált személy (élősködő, strici/prostitútor), személyek

3.1. A prostituált

A szexuális szolgáltatást adó, a prostituált: az a személy, aki anyagi ellenszolgáltatásért, szexuális szolgáltatást nyújt, függetlenül az ellenszolgáltatás nyújtásának időpontjától, illetve attól, hogy az ellenszolgáltatás a szexuális szolgáltatás igénybe vevőjétől vagy a szolgáltatásra tekintettel – más személytől származik. (1999. évi LXXV. Törvény 1. fejezet 4. §. e.).

A prostituált olyan, a szolgáltatást igénybevevővel való testi érintkezést is igénylő tevékenysége, amely a szolgáltatást igénybe vevő szexuális vágyának felkeltésére, illetve annak kielégítésére irányul. (1999. évi LXXV. Törvény 1. fejezet 4. §. f.)

A prostituált feladata: a vágy felkeltése, ill. a vágy kielégítése. A prostituáltak szolgáltatásait a különböző társadalmi rétegeknek nyújtják. Szolgáltatásuk minősége és ennek megfelelően az ára különböző rétegigénynek felel meg. Mivel a társadalom ábrázolását egy piramishoz szoktuk hasonlítani legalul a széles szegény tömeg, később a kis-, majd polgárság, legtetetjén a pénzarisztokrácia, a prostituáltak között is így oszlik meg a különbség a szolgáltatási helyek, árak, minőségek a szexvásárló, vagyis a kliens társadalmi igényének és hierachiájának megfelelően.

A legnagyobb tömegben a szegény, vagy olcsó, vagyis az utcai, autópálya, országút, kamionparkolóban lévő prostituáltak állnak. A legtöbb szociális, egészségügyi probléma az utcai prostituáltakkal vannak. Ők a legjobban kiszolgáltatottak, s a legjobban függenek a futtatótól.

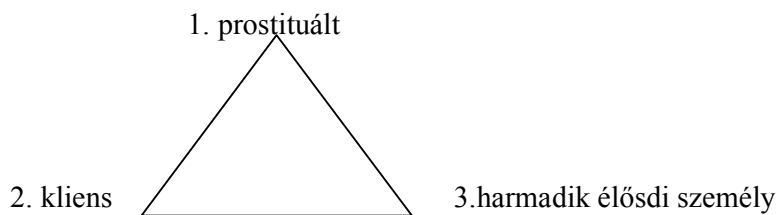
3.2. A kliens

Vagyis a szolgáltatást igénybevevő nemét tekintve általában férfi, de kora, társadalmi helyzete nagyon változó, széles variabilitást mutat. Az indítékai különbözőek. Mindenképpen a cselekvés a sexualitásban összpontosul, de a motivációváltozó: kapcsolati, házassági problémák, magány, érzelmi, gátlások felszabadítása, stb.) szexuális igényüknek, kedvtelésüket, kalandvágyukat barátok, haverok elvárásának eleget téve, vagy alkohol és drog hatására, vagy státuszszimbólumként, stb.

3.3. A harmadik személy

A harmadik személy, vagy személyek / élősködők gyakran láthatatlan, de jelenlévő holdudvar, akik a ráülnek és ellenőrzik, fenyegetik és félelemben tartják, kihasználják és visszaélnak erejükkel, hatalmukkal és a kikényszerített pénzzel.

A szereplőket egyetlen kapocs fűzi össze a pénz, s annak körforgása.

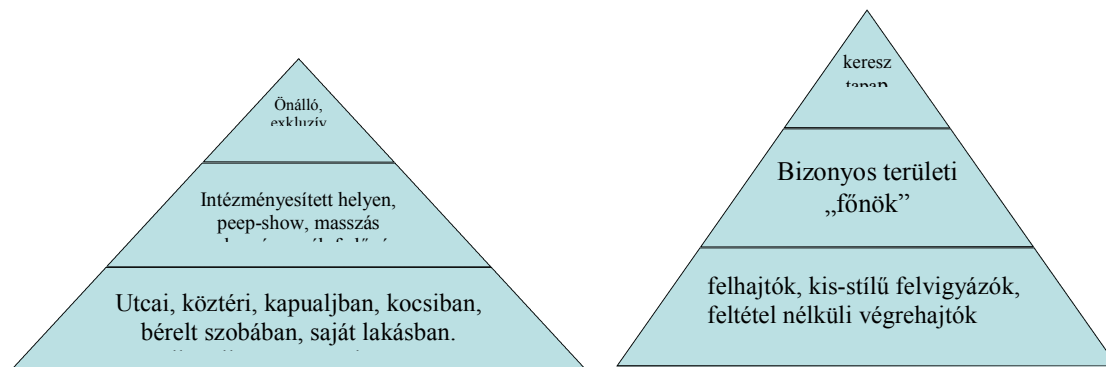
A fiatalok az áldozati ennek a folyamatnak, gyakran már nagyon fiatalon erőszakos cselekményeket testi/szexuális, lelki erőszakot követnek el rajtuk.

4. Gyermek jogai, prostitúcióra kényszerítés, emberkereskedelem

Az egyezményben részes államok kötelezik magukat arra, hogy megvédik a gyermekeket (a gyermek az a személy, aki tizennyolcadik életévét nem töltötte be / a Gyermek Jogairól szóló Egyezmény 1. Cikke) a nemi kizsákmányolás és a nemi erőszak minden formájától. Ebből a célból az államok hazai, kétoldalú és többoldalú síkon különösen az alábbiak megakadályozására tesznek intézkedéseket:

- a./ a gyermek ösztönzése vagy kényszerítése törvénytelen nemi tevékenység
 - b./ a gyermekek kizsákmányolása prostitúció vagy más törvénytelen nemi tevékenység céljára
 - c./ a gyermekek kizsákmányolása pornográf jellegű műsorok vagy anyagok elkészítése céljára
- (Az 1989. november 20-i New York-i Egyezmény, /1991. évi LXIV. Törvény a Gyermek Jogairól)

Futtató, vagy strici más néven a prostitútor, vagy maffia hálózat is nagyjából ugyanezt a piramist követi. Alul a felhajtók, kisztílú felvigyázók, feltétel nélküli végrehajtók, míg a piramis tetején az un. keresztapa sokszor az államgépezetbe beépülve simítja a pénzmosás folyamatát, a fegyver és droggereskedelmet a prostitúcióval együtt.

5. Szexuális visszaélés és erőszak

A történelem során az írott és íratlan törvények szerint az erőszak, a szexuális erőszak, a visszaélés a legsúlyosabb vétségnek tekinthető. A Bibliában a fiatal hajadon Dinát (Jákob és Lea lányát) egy sétája alkalmával a szomszédos fejedelem fia meglátta és megtetszett neki: “Mefogta, vele hált és erőszakot követett el rajta”. Miután meghallotta Jákob, hogy megbecstelenítették lányát, a testvérek összefogásával vérfürdőt rendeztek, s egy egész várost, illetve annak férfi lakosait kardélre hányták megtorlásul.²

De Hippokratész orvosi esküjében is, az egyik legfontosabb etikai követelményként azt írja elő, hogy az orvos nem élhet vissza helyzetével: “Bármely házba lépek, a betegek hasznára leszek, tartózkodom mindenféle szándékosan kárt okozó jogsértéstől, különösen pedig a nemi visszaéléstől, legyen nő vagy férfi, szabad avagy rabszolga, akinek testi gyógyítása rám tartozik”.³

A magyar törvények is vasszigorral sújtottak le az elkövetőre. “Valaki hajadon lányon vagy asszonyon, egyik faluból a másokba menő útján erőszakot teszen, úgy bánja meg, mintha embert ölt volna.” (I. László törvénye szerint)

A szexuális erőszak és visszaélés az agresszió egyik megnyilvánulási formája, amely az intimitásban, a szexualitás területén váltja ki a különböző cselekményeket: lehet szóbeli, lelki és fizikai, amelyet az elkövető erőszakkal kényszerít ki a sértettre, annak akarata ellenére.

5.1. A szexuális visszaélésnek (abuzusnak) az okai:

Az erőszak hátterében gyakran házassági, kapcsolati, kommunikációs, lelki problémák vannak ezek a következők:

- a szülőktől átélte gyermekkori erőszak,
- negatív önértékelési probléma,

² Mózes I. 34. 1—25.

³ *Orvosi Lexikon* II.. Szerk. Hollán Zsuzsa. Akadémiai Kiadó, Budapest 1969. 902. old.

- az érzelmi élet zavarai,
- alkoholizmus, drogbefolyásoltság.

A családon belüli erőszakról nem rendelkezünk reális ismeretekkel, azt azonban tudjuk, hogy nem ritka és elszigetelt jelenség a magyar társadalomban. A gyermekek, a nők, az öregek, a gyengébbek bántalmazása sok családban az életmód része, a kisközösségi kommunikáció „elfogadott” formája. A családon belüli erőszak különösen sok gyermek és nő számára jelent folyamatos bántalmazást. A kutatások szerint azok a gyermekek, akiket gyakran bántalmaztak, maguk is hajlamosabbak arra, hogy erőszakot alkalmazzanak.

5.2. Statisztikai adatok

A személy elleni bűncselekmények körében jelentős a családtagok sérelmére elkövetett bűncselekmények aránya. 1996-2001 között 179-ről 181-re nőtt a vérszerinti hozzátartozók és a házastársak sérelmére elkövetett emberölések száma. A 2001-ben elkövetett 377 emberölés 47,8 százalékában családtag volt az áldozat. 2001-ben minden harmadik súlyos testi sértés elkövetője hozzátartozóját vagy házastársát támadta.⁴ A szexuális bűncselekmények 60 százalékát ugyancsak olyan elkövető valósította meg, akivel a sértett rokonsági, ismeretségi kapcsolatban volt.

A családkutatók szerint a konfliktusok megoldásának elfogadott eszköze számos családban az erőszak alkalmazása. Az alkohol, az alkoholista életvezetés a tartós családi konfliktusok „természetes” kísérő jelensége. Tolna megyében például a gyermekkorú áldozatok túlnyomó többsége hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű, illetve olyan körülmények között élő gyermekkorú, akinek családjára az alkoholfogyasztás, a durvaság és az agresszivitás, sokszor társadalmi elszigeteltség volt a jellemző. Hazánkban az egészségügyi szolgálat tudomására jutott gyermekbántalmazási esetek száma évente 15 ezerre tehető. 1994-ben Borsod-Abaúj-Zemplén megyében készült felmérés szerint a 14 éves kor alatti megyei népesség 5,7 százaléka a családjában súlyosan veszélyeztetett volt, és a 982 bántalmazott gyermek egynegyede ellen szexuális erőszakot követtek el.

Évente 10 ezer kiskorú személy válik bűncselekmény áldozatává. Az ismertté vált rablások majdnem negyedét (21,2 százalékát) gyermekek és fiatalok sérelmére követik el. Minden egyes napon két kiskorú válik rablás áldozatává. A személy elleni erőszakos bűncselekmények 10 százalékának gyermek- és fiatalok a sértettje. Az élet elleni cselekmények 8,5 százalékának áldozata kiskorú. Amíg 1997-1999 között az ismertté vált szexuális bűncselekmények áldozatainak csak majdnem a fele volt gyermek- és fiatalok, addig 2000-2001-ben ez az arány 60 százalék körüli emelkedett. A kiskorúakat támadó erőszak jelentős részét a szülők vagy gondozók követik el.

A hazai tapasztalatok szerint a családon belüli erőszak áldozatává vált személyek kérnek ugyan segítséget, de gyakran még az érdemi intézkedés előtt meggondolják magukat és elzárkóznak a további együttműködéstől. A visszahúzó okai között szerepel a családon belüli állandó fenyegetettség és az anyagi, esetleg érzelmi kiszolgáltatottság. A kezelő intézményrendszer hiányos működése miatt a gyermekek veszélyeztetése esetén jelenleg egyetlen intézkedést alkalmaznak: a gyermeket emelik ki a családból. Ez a gyakorlat különösen a gyermek sérelmére a családi környezetben történt szexuális erőszak, zaklatás körében terjedt el. A gyermekbántalmazás megelőzése nem hatékony. A gyermekbántalmazást a magyar társadalom – kevés kivétellel – „normális” nevelési eszköznek fogadja el. A legsúlyosabb következményekkel

⁴ Az adatok ilyen bontása 2002. évről még nem áll rendelkezésre.

járó eseteket kivéve a gyermekjóléti szolgálatok jelzőrendszere nem működik. A családon belüli erőszak megelőzésére hiányoznak az intézményes megoldások. Az ennek érdekében együttműködésre kötelezett hatóságok, szolgáltatók nem, vagy csak nehézkesen látják el a feladataikat.

A nemzetközi dokumentumok a családon belüli erőszakot az emberi jogok durva megsértésének tekintik. Az ENSZ közgyűlésének a nők elleni erőszak megszüntetéséről szóló 1993-ban hozott határozata elvárja az államoktól azt, hogy büntető, polgári és igazgatási eszközökkel is segítsék a nők elleni erőszak áldozatait, illetve az elkövetők megbüntetését. Az Európa Tanácsnak a családon belüli erőszakkal kapcsolatos R(90)2 számú ajánlása felhívja a figyelmet arra, hogy az Európai szociális karta 16. és 17. szakaszai szerint a családnak joga van a szociális, jogi és gazdasági oltalomra, éppúgy, mint az anyáknak és a gyermekeknek a megfelelő szociális és gazdasági védelemre. Az Európa Tanács R(94)14 számú ajánlása egységes és integrált családpolitika kialakítására hívja fel a tagállamokat. Eszerint a szociális rendszernek különös figyelmet kell fordítania a legszegényebb családok támogatására annak érdekében, hogy azok eleget tudjanak tenni kötelezettségeiknek. A támogatások nem sérthetik a családtagok emberi méltóságát. Az egységes és integrált családpolitika kialakítása érdekében az állami szervezetek olyan feltételek megteremtésére kötelesek, amelyek között a családban élők biztonságban vannak és méltósággal élnek. Az Európa Tanács R(93)2 számú ajánlása értelmében a gyermekek elleni erőszak és az elhanyagolásuk hatékony megelőzése érdekében olyan rendszert kell kialakítani, amely képes a problémák észlelésére, azonosítására, értékelésére és a megfelelő, lehetőleg korai beavatkozásra, valamint az utógondozásra. Az ajánlás szerint a rendszer csak akkor lehet működőképes, ha több szakma tudását egyesíti és világosan határozza meg az érintett szervezetek, hatóságok szerepét és felelősségét.

Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése 1582 (2002) számú ajánlásában kifejtette, hogy a családon belüli erőszak fizikai bántalmazásként, nemi erőszakként, fenyegetésként és megfélemlítésként egyaránt megnyilvánulhat. Felszólította a tagállamokat, hogy gondoskodjanak a családon belüli erőszak áldozatainak ingyenes jogi tanácsadásról, az áldozatoknak nyújtandó pszichológiai és pénzügyi segítségről, az áldozatok hatékony védelméről a sérelem elkövetése után és a jogi eljárás alatt, az áldozatokkal foglalkozó nem- kormányzati szervezetek támogatásáról és megfelelő szakemberek képzéséről. Ehhez hozzátartozik az erőszakmentes családi életre nevelés, megfelelő nevelés és oktatáspolitikai, azonnali reakció az iskolában és kollégiumban előforduló erőszakos megnyilvánulásokra, erőszakmentes konfliktuskezelő technikák és a családi életre nevelés integrálása a közoktatási programba.

Az abuzus típusai:

- félreérthetetlen célozgatások, ajánlattétel – zaklatás,
- fogdosás, alányúlás,
- exhibicionizmus,
- fajtalankodás,
- szemérem sértés,
- megrontás,
- nemi erőszak.

5.3. Jogi szabályozás

A magyar jogban a nemi erkölcs elleni bűncselekmény elleni szabályozást 1978. évi V. törvény szabályozza. A különböző bűncselekmények a körülményeket figyelembe véve megkülönbözteti az erőszakos közönséget a BTK (Büntető Törvény Könyv)

A házasság, a család és az ifjúság elleni bűncselekmények

195. §. A kiskorú veszélyeztetése
195/A § Tiltott pornográf felvétel készítése

Nemi erkölcs elleni bűncselekmények:

- 197. §. erőszakos közönség,
- 198. §. szemérem elleni erőszak,
- 199. §. a természet elleni fajtalanság,
- 200. §. a természet elleni erőszakos fajtalanság,
- 201. §. megrontás,
- 203. §. vérfertőzés,
- 208. §. szeméremsértés.

Az elkövető szerint történő szexuális bűncselekmény lehet⁵:

- idegen által,
- ismerős által felnőttön,
- ismerős által gyereken – kisfiúk, kislányok 8-10 éves korban,
- lányokon 6-szor gyakrabban követnek el,
- család pszichés ráhatása következtében

Az Egyesült Államokban - egy felmérés szerint - 40 millió ember közül minden hatodik ember volt gyermekkorában szexuális visszaélés áldozata. Nők 25-35%-a férfiak 10-16%-a.⁶

A gyerekeken elkövetett erőszak legnagyobb hányadát a családon belül követik el. Mrazek⁷ felmérései szerint három kategóriába lehet sorolni a gyermekeken elkövetett erőszakot:

1. Megvert gyerekek, akik elsősorban a genitális területen szenvedtek el sérüléseket, ezek a vizsgálat szerint (4%).
2. Felnőttel való közönségi kísérlet, véghez vitt közönség vagy más, helytelen genitális kontaktust (pl. cirógatás, közös maszturbáció) átélt gyerekek (67%).
3. Olyan gyermekek, akiket a felnőtt személy saját szexuális tevékenységébe vont be például pornográf képek készítése, kényszerítése (16%).

Az áldozatok kora

11 évesnél idősebb	60%,
6-10 éves	27%
6 évesnél fiatalabb	13%

⁵ Virág György: Szexuális erőszak és abúzus. In Fehér, Forrai: Prostitúció, prostitúcióra kényszerítés, emberkereskedelem. Budapest. Nőképviselési Titkárság. 1999.97-117.

⁶ Kroll P. Conspiracy of Silence. Sexual abuse of Children. (1990). Fehér L. Forrai J. Prostitúció, prostitúcióra kényszerítés, emberkereskedelem. In Virág György: Szexuális erőszak és abúzus. Budapest. 1999. Nőképviselési Titkárság. 97-117. old.

⁷ Szexuális gyermekbántalmazás a családban. CIBA kutatócsoport. Budapest. 2001. Animula,13. sz.

Az elkövetők
26%-ban idegen elkövető,
43% családtag (fele az apa, egynegyede a mostohaapa),
31% családi ismerős

5.4. A szexuális erőszak jelei:

1. Közvetlen vagy kezdeti jelek:

- pszichés – szégyen, büntudat, megbélyegzettség érzése, veszteség, szorongás, pszichoszexuális fejlődésben zavar, magatartás-szabályozás zavara,
- fizikai – fájdalom, fáradtság, fejfájás, evési, alvási zavarok, éjszakai bevizelés,
- fóbiák
- visszaemlékezés, újraélés
- öncsonkítás, öngyűlölet,
- memóriavesztés,
- képzelt terhesség,
- drogozás, vagy ivás,
- furcsa nyugalom,
- elfutás,
- félelem bizonyos emberektől,
- nem akar a barátokkal programot,
- kifogást talál, hogy ne menjen haza vagy máshova (az elkövetés helyére),
- elmeséli, mintha egy barátjával történt volna meg,
- szexuálisan megerőszakol egy gyereket (ahogy vele tették),
- tornaórán fél levetkőzni,
- alvászavarok, izzadás, szorongás,
- étvágytalanság.
- regresszió - korábbi már “kinőtt” viselkedések, szokások megjelenése
- tépett, szakadt, vérfoltos ruhadarab, vérzés, viszketés, elváltozások a nemi szerveken, végbélnyíláson, fájdalom vizelet- vagy székletürítéskor, folyás, nemi betegségek jelei,
- agresszivitás, ingerlékenység másokkal vagy tárgyakkal,
- visszahúzódás, magába fordulás,
- tanulási teljesítmény, társakkal való viszonya hirtelen megváltozása,
- csavargás, iskolakerülés,
- fizikai panaszok: kiütések, viszketések, hányás, hányinger, fejfájás.

Internalizáló: visszahúzódás, félelem, büntudat, szorongás.

Externalizáló: agresszív, deviáns magatartás

Fizikai erőszak lehetséges jelei:

érthetetlen égési sérülések,
a sérülésekre adott magyarázatok,
a sérülésről való beszélgetés elutasítása,
nem kezelt sérülések,
súlyos büntetesként való elfogadás,

félelem a szülői beavatkozástól,
visszahúzódás fizikai érintkezéstől,
karok és lábak befedése hőségben,
félelem (hazamenni, az orvosi, vagy egyéb segítségtől)
önmaga lebecsülése,
agresszió másokkal szemben

A lelki erőszak lehetséges jelei

visszamaradás testi, mentális és lelki fejlődésben,
súlyos büntetés elfogadása,
a hibák túlreagálása,
hirtelen beszéd-rendellenesség,
félelem új helyzetektől,
helytelen érzelmi válasz fájdalmas helyzetben,
neurotikus viselkedés (pl. rázogatózás, hajcsavargatózás, ujjszopás)
öncsonkítás,
félelem a szülők bevonásától,
erős passzivitás vagy agresszivitás,
drog/alkohol fogyasztása,
rendszeres megfutamodás dolgok és személyek elől.
lopási kényszer
kényszeres evés, vagy ételek kiválasztása, ragaszkodás bizonyos ruhákhoz,
ruhadarabokhoz.

Brenner öt kategóriába sorolja a következményeket, tüneteket:

- Új félelmek alakulnak ki, egyedüllétől, alvástól, sötétől, idegenektől, bizonyos személyektől.
- Változás a szokásos magatartásokban: étvágytalanság, bepislés, fokozott ingerlékenység, alvási rendellenességek, hirtelen aggodalmaskodás a tisztaságot illetően.
- Nyílt szexuális viselkedés: korai szexuális tevékenység, kényszeres önkielégítés, túlzott szexuális érdeklődés, csábító magatartás a társakkal vagy a felnőttekkel szemben (A. Moravia: Egy asszony meg a lánya című könyvében ír erről a folyamatról).
- Változás az iskolai teljesítményben: koncentrációs zavarok, hirtelen teljesítményromlás, visszahúzódás a korábban kedvelt tevékenységektől.
- Feszült kapcsolat a szülőkkel.

2. Hosszú távú hatások:

- romboló hatású a lelki fejlődésre
- negatív énkép, önértékelés,
- kapcsolati, házassági szexuális problémák,
- az érzelmi élet zavarai,
- szülői szerepben megjelenő nehézségek,
- szorongások, rohamok, alvási rendellenességek, rémálom,
- önpusztító, öngyilkossági gondolatok.

- Kriminális karrier: generációs átadás, bűnelkövetők, prostituáltak 60%-a előzőleg áldozatok voltak

Az abuzus következményeit befolyásoló körülmények

- A gyermek kora az abuzus idején.
- A visszaélés tartóssága.
- A visszaélés súlyossága.
- Az elkövetőhöz fűződő kapcsolat.
- A család érzelmi légköre.
- A gyerek szellemi, értelmi és érzelmi fejlettsége, egészsége.
- A büntudat.
- Az áldozat neme.

A nemek szocializációja is sérül, mert a közhiedelem szerint:

1. "női dolgok", férfias magatartás más viselkedési formát ír elő: az erőszak eltérése [a nő kötelessége] ↔ az erőszak nem tűrése [a férfias magatartás]),
2. korai szexualitás társadalmi megítélése is különböző (fiú, lány közötti különbség), félelem a szabadság elvesztésétől (ha kiderül az erőszak, fokozottan vigyáznak, felügyelik a gyermeket),
3. megbélyegzettség, stigmatizálás rányomja bélyegét az áldozatra,
4. szülő, a környezet reakciója (nem hisz az áldozatnak, hazugságnak, fantáziának, figyelemfelhívásnak tekintik).

5.5. Megelőzés és segítség

A felnőtt társadalom kötelessége a gyermekekben kifejleszteni a helyes döntéshozatalt, a problémamegoldó képességet fejleszteni, a kommunikációs készséget erősíteni, az önértékelés, a stressz-kezelés, az érdekérvényesítés készségeinek fejlesztését.

Oktatásba beépíteni e témát, használható eszközrendszert nyújtani a tanulóknak. Az iskolaszék és más szülői közösségek mobilizálása a családon belüli erőszak elleni fellépés kultúrájának módszereinek érdekében.

A családon belüli erőszak által érintett kiskorú áldozatok számára annak biztosítása, hogy a még megfelelően működő szülői támaszt ne veszítsék el.

A gyermekvédelmi gondoskodásban lévők számára erőszakmentes konfliktus-feloldó technikák integrálása az erkölcsi nevelésbe.

A gyermekvédelmi gondoskodásban lévők számára alkohol- és drogmentes környezet és szabadidős programok biztosítása.

Azonnali reakció a gyermekotthonokban, kollégiumokban előforduló erőszakos viselkedésre.

Rendőrség és más nyomozó hatóságok

Gyors, hatékony beavatkozás az egyes segélykérésekre.

A gyermekveszélyeztetés miatt indult nyomozásról haladéktalan szignalizáció a gyermekvédelemnek.

A családon belüli erőszak miatt fogantatott rendőri, hatósági eljárás keretében indokolt esetben haladéktalanul kezdeményezni kell az államigazgatási eljárásban megteremtendő a „távolságtartásra” vonatkozó eljárás megindítását

Segítő reakciók, amelyek az áldozatot hozzásegíti az esemény feldolgozásában:

- hinni a gyerekeknek,
- megérteni, odafigyelni, szeretettel és bizalommal elfogadni az áldozatokat,
- nem vádolni, nem ijesztgetni,
- támogatásról biztosítani,
- védeni a további támadástól,
- segítségnyújtás a szülőknek is,
- jó kommunikációs kapcsolatot létesíteni az áldozattal,
- szakemberhez fordulni.

5.6. Szexgyűrűk hálózata

(a gyűrű a szexuális erőszakot elkövetők "hálózatát" jelenti)

Bruger megfogalmazása szerint a szexgyűrű egy speciális helyzetet jelent. Nem minden szexgyűrű működik szervezett formában, vagy hálózatként, bár némelyik kétségtelenül ezt teszi, mégsem fedti a Bruger által leírtakat. A "többtagú erőszak-szituáció" arra utal, hogy gyerekeket többszörösen megerőszakol néhány elkövető egy időben, de nem más gyerekek jelenlétében. Legtöbb kutató nem az idegen általi, hanem a családi erőszak domináns jellegére mutat rá. Az "idegen elkövető" kevesebb traumát okoz az áldozatban azért, mert az eset elmondása után a gyerek szabadon utálhatja, miközben megnyugtató és támogatást kap a családjától. Míg a családon belüli erőszak után folyamatosan együtt él a talán szeretett elkövetővel. Az utóbbi években a média sok gyermek szexgyűrűben való részvételéről adott jelentést és közöttük 400 olyat említenek, akik még nem járnak iskolába. A megerőszakolt gyerekeknél a pszichés traumán kívül nemcsak az STD-, hanem a HIV-vírus fertőzési lehetősége is jelentékeny. Három típust különböztethetünk meg.

1. Egyszemélyi gyűrű

Ez egy felnőttet jelent, aki gyerekek kis csoportjával áll szexuális kapcsolatban. A gyűrű egyéni és nincs kapcsolata más gyűrűkkel.

2. Tranzit gyűrű

E gyűrűtípusban több felnőtt kapcsolódik össze gyerekek csoportjaival és időnként kapcsolatban kerülhetnek más pedofilekkel, illetve azok csoportjaival.

3. Szövetkezeti gyűrű

Ezekbe a jól szervezett csoportokba több felnőtt tömörül, regisztrálva (adatbank) a gyerekeket a pornográfia és más szexuális szolgáltatás szerint. A szövetkezeti gyűrű a felhasználók széles hálózatával rendelkezik, és a pornográf anyagot általában a nyereség szerint osztályozzák (nemzetközi hálózat). A pornográfiát a szexgyűrűkben elterjedten használják, de a gyerekeket nem mindig vonják be a gyűrűbe.

Hogyan dolgoznak a felhajtók?

A szexgyűrűben érdekelt bűnözők általában férfiak és bármilyen korúak lehetnek. Például a Leedsben felismert 11 gyűrűben az elkövetők 30 és 82 év közöttiek. Idősebb fiatalok általában elhagyják a terepet, amikor már nem érdekli őket, illetve kinőttek a pedofil "program"-ból, de van, aki marad és átveszi a felhajtó szerepét.

A szexgyűrűk a gyerek együttműködését zsarolással, pénzzel, manipulációval és csábítással szerzik meg. Ezek az emberek leginkább szórakozóhelyeken jelennek meg, ahol sok gyerek van

együtt, esetleg hivatalos ifjúsági klub nevében lépnek fel a cserkészeknél vagy gyermekotthonban. Beférkőznek a szülők bizalmába, mintha segítőkész és felelős személyek lennének. Volt, aki engedélyt kért a szülőktől, amikor elvitte a gyereket és a megígért időben hazavitte. Volt, aki esti felügyeletet vállalt, ezzel lehetővé téve a szülők esti programját. Egy másik felhajtó a család barátja lett és pénzt ajándékozott nekik, amikor pénzzavarban voltak. Ha az elkövetőnek jó hírneve van vagy valami hivatalos állása, nehezebb bármilyen szexuális erőszakot elhinni róla.

Miután bevezették a gyereket a gyűrűbe, biztosítják folyamatos együttműködését és lojalitását különböző módokon. A kenőpénz általános eszköz, vagyis hogy a közreműködő gyerekeket pénzzel, vagy valami ajándékkal jutalmazzák. Gyakori, hogy a gyerekek versengenek egymással a felnőttek kegyeiért vagy a figyelem felkeltéséért. A titoktartás alapvető, ha folytatni akarják a gyűrű tevékenységét, és ezt fenyegetéssel, a társak pressziójával vagy zsarolással érik el. Sok áldozat fél elmondani a történeteket a kilátásba helyezett fenyegetések miatt. Egyik fiú azt mondta: “X rá tud venni téged bizonyos dolgokat megtegyél és nem is veszed észre, hogy megtetted. De ha nem teszed meg, csúnya vége lenne”. Gyakran egyéb illegális dolgokra is ráveszik a gyerekeket (alkohol, cigaretta és drog), és ezek révén válnak zsarolhatóvá. Egyik fiú nagyon csodálkozott azon, hogy szülei rájöttek, hogy dohányzik és szexuálisan aktív. A kortárs csoport pressziója nagyon fontos ahhoz, hogy lojálisak maradjanak a felhajtóhoz. A csoporthoz kötődés, a közös titok és az egymással folytatott szexuális kapcsolat megerősíti hitüket abban, hogy saját akaratukból vesznek részt. A titoktartás kényszere annyira hatékony, hogy amikor az egyik felhajtó lebukott, az áldozatok közül sokan nem voltak hajlandók elmondani, ami történt.

A gyűrűk hogy fedezhetők fel?

Mind a fiúk, mind a lányok bekerülhetnek a szexgyűrűkbe. Koruk általában 6 és 14 év közötti, bár van, ahol ennél is fiatalabb gyereket és idősebb fiatalt alkalmaznak.

Míg a leedszi gyűrűben az áldozatok túlnyomó többsége lány volt (175 gyerek közül 171 lány), addig a londoni gyűrű fiúkból állt. Egerben is felfedeztek egy gyűrűt (összetételét nem tudjuk pontosan).

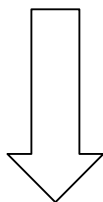
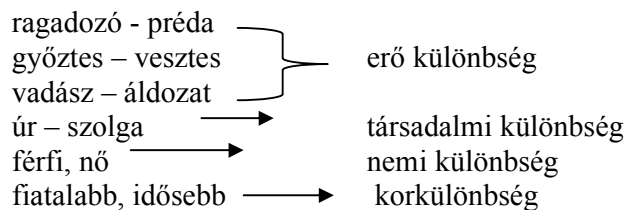
Mindenkinek kötelessége jelenteni, ha rendellenességet lát vagy hall fiatal gyerekekkel kapcsolatban. Sajnos Ázsiában Dél-Amerikában a családok fontos pénzkereseti forrása a gyerekek pornofilmeztetése. Nemrég Svájcban a hirdető újságokban fedeztek fel egy ilyen hálózatot, ahol hétvégére “kirándulni” vagy “piknik”-re visznek 9-11 éves gyerekeket.

5.7. Az abuzus megelőzése:

- a szexuális fejlődés természetével kell tisztába lenni,
- beszélni kell az erőszak természetéről,
- foglalkozni kell a különböző szexuális viselkedésekkel,
- erősíteni kell az önvédelem begyakorlását.

A szexuális visszaélés és erőszak szociális, kulturális jelenség, az emberi kapcsolatokban a társadalmi- és magánszféra területén fordulhat elő (társadalmi erőszak: háborús, rituális erőszak, házassági, prostitúcióra kényszerítés, szexuális erőszak / családon belül és kívül)

Asszimmetrikus viszonyt jelent:

ELKÖVETŐ

ÁLDOZAT

5.8. Miért fontos a téma?

USA: 40 millió ember kb. minden 6. amerikai volt gyermekkorában szexuális visszaélés áldozata, a nők 25-35%-a, a férfiak 10-16%-a, a gyerekek 0.7-1.4 /1000-e.

áldozat minden 9 órában követnek el szexuális erőszakot
 minden 18. órában erőszakolnak meg egy nőt

Magyarországon csak évi 1300 –1700 szexuális bűncselekményt jelentenek csak be, melyek miatt indul büntetőeljárás

5.9. Ki lesz az áldozat és ki lesz az elkövető?

Az elkövető (vadász) és az áldozat együttes jelenléte szükséges.

Az ÁLDOZAT leginkább az lehet, akinek valamilyen hátránya, vagy hiánya (pszichés, szociális) van az 'átlaghoz' vagy a vadászhoz képest. Lehet az illető fiatalabb, gyengébb, másmilyen, kevésbé érett, kevésbé tapasztalt. (Mindenki lehet áldozat.)

AZ EKÖVETŐ lehet magasabb, erősebb, idősebb, leigázó, esetleg régebbi (gyerekkori) negatív tapasztalatokkal, agresszív stb. (mindenki válhat elkövetővé.)

A befolyásolt (manipulatív) viselkedés lehet pszichológiai nyomás, fizikai bántalmazás következménye, vagy a kettő kombinációja.

A lányok vagy fiúk, felnőttek bántalmazási formája lehet

- szóbeli fenyegetés
- pszichikai erőszak

- erőszakolás (támadás), szexuális erőszak
- kínzás, támadás

A bántalmazás előfordulási helye lehet:

- családon belül
- családon kívül: ismerős; ismeretlen

Az erőszak legkegyetlenebb formájának egyike az emberkereskedelem.

Gyermekpornográfia és az Internet – mire kell koncentrálni a figyelmünket? Értelmetlen kérdés, hiszen mindannyian tudjuk a választ: természetesen a gyermekáldozatokra. Ha azonban a gyermek nem panaszkodik, akkor az elkövetőt kell megtalálni, aki elvezet minket a gyermekhez. A gyermekpornográfia internetes megjelenésének jellemző tulajdonsága, hogy a fotó vagy az Internet segítik az azonosítást.

A gyermekek ilyen módon történő azonosítása drámai sikereket hozott. Van viszont két dolog, amit tisztázni kell ebben a kérdésben. Az egyik, hogy a bűnügyi szervek által az internetes gyermekpornográfia vizsgálatára áldozott hatalmas energia-befektetés ellenére csak néhány gyermeket sikerült azonosítani. Nehéz pontos adatokról beszélni, de egy, a COPINE Projectnél elérhető anyag alapján készült becslés szerint 40-50 gyermeket azonosítottak az elmúlt 4-5 évben főként Európában és az Egyesült Államokban. Ugyanezen időszakban több száz új gyermek jelent meg gyermekpornográfiát tartalmazó anyagokban. A másik dolog, hogy általában a gyermekek szexuális zaklatásához képest az Interneten megjelenő pornográf anyag elenyésző. Senki sem tudja megbecsülni a szexuálisan bántalmazott gyermekek számát az elmúlt 4-5 évben, de biztosan több ezer gyermekről van szó. Amit mi az Interneten látunk, az pusztán a csúcsa egy hatalmas jéghegynek.

Mindez óriási kihívást jelent a hatóságok számára. Az internetes gyermekpornográfia a szexuális visszaélés nyilvánvaló formája, és egyaránt nagy köz- és politikai figyelmet kap. Alkalmat kínál az elkövetők azonosítására, ami az ilyen jellegű, nem internetes bűncselekmények esetében nem jellemző. Ez egyaránt nagy feladat a rendőrségnek, a gyermekvédő szervezeteknek és a Kormánynak. Mivel viszonylag kevés gyermeket azonosítanak, nagyobb erőket kellene fordítanunk az azonosításra? A gyermekpornográfia képei a szexuális folyamatot ábrázolják. Vagy a figyelmet inkább a gyermekpornográfiát tartalmazó anyagok gyűjtőire kell irányítani, valamint azokra, akik ezekkel kereskednek? Hol legyen az egyensúly?

Sok embert tartóztattak le gyermekpornográf felvételek birtoklása miatt, de a nyilvánosságra hozott esetek hamis képet mutatnak a gyermekvédelem szempontjából. Ennek az az oka, hogy a gyermekpornográfiát azon bűncselekmények közé sorolják, amelyeknél az elkövető kapcsolatban áll a sértettel, valamint az, hogy megkülönböztetik a gyermekpornográfiával kapcsolatos bűncselekmények egyes fajtáit. Az elkövetők, akik a felvételeket letöltik, általában semmilyen kapcsolatban nem állnak az ábrázolt gyermekkel. A beavatkozások megzavarják és remélhetőleg visszaszorítják a gyermekpornográf felvételekkel kereskedőket, nem helyettesítik azonban a gyermekek azonosítását.

A gyermekek azonosítása nehéz, és a rendőrségnek sokkal egyszerűbb azokat az elkövetőket megtalálni, akik a gyűjtésben vesznek részt, mint azokat, akik készítik a felvételeket. A nyilvántartások szerint különféle elkövetők léteznek, néhányan a közvetlen elkövetésben vesznek részt (azzal, hogy elkészítik az anyagot), és vannak olyanok, akik nem készítik, hanem gyűjtik az anyagokat. A gyűjtők ellen irányuló nagy erejű rendőri akciók célja, hogy csökkentse a

gyermekről készített pornográf felvételek elérhetőségét, bár az Internet természetéből fakadóan nem valószínű, hogy ez sikerül. Az intézkedések elrettenthetnek más gyűjtőket is, de ők általában nem működnek közre a fotózott gyermekek azonosításában és védelmében.

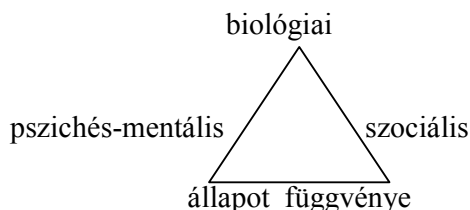
A gyakorlat azt mutatja, hogy a gyermekpornográfiával kapcsolatban két vonalon kell dolgozni – az egyik feladata bűncselekményhez felhasznált gyermekek teljes körű védelme. Ennek központi irányítói rendőri szervek lennének, egy olyan több tudományágat átfogó jogban és számítástechnikában jártas csoport, aki ténylegesen folytathat nyomozást. (Ma Magyarországon már működik az internet rendőrség, csupán 2 fővel, akik kizárólag a gyermekpornográfiát figyelik) A másik vonal azt célozná, hogy ellehetetlenítse gyermekekről készült pornográf felvételekkel történő kereskedelmet a hálózaton, ezek készítését, gyűjtését és birtoklását. Ha a kockázat növelése következtében csökken az igény a gyermekpornográfia iránt, az értékes segítség lenne a gyermekvédelem szempontjából. Utóbbi esetben a fő ügynök az Internet Szolgáltató kell, hogy legyen. A rendőri akciók és az állami szabályozások lehetővé teszik ezt.

Ugyanakkor hangsúlyoznunk kell, hogy kevés lehetőség van az áldozatok azonosítására, ha a szervezetek nem kapják meg a szükséges támogatást, vagy nem eléggé fejlettek. Aggasztó, hogy a gyermekekről készült pornográf felvételek között egyre inkább növekszik azok száma, amelyeket kevésbé fejlett területeken: Kelet-Európában vagy Dél-Amerikában készítenek. Ezekben az államokban a közbiztonság és a társadalmi jóléti infrastruktúra gyakran nagyon szegényes, és valószínű, hogy bármilyen azonosítási eljárást is alkalmaznak, ilyen körülmények között az áldozat valószínű, hogy nem kap elég támogatást és gyógykezelést.

Ahol kivitelezhető az áldozatokra való összpontosítás, ott összekötőtisztek szoros együttműködésére van szükség (a nyomozó rendőrök illetve a szociális szervezet vagy a gyermek terápiájában részt vevő csoport között). Ez lehetővé teszi a gyorsabb információáramlást az egyes ügyekkel kapcsolatban. A sértett gyermek igényeit mindig figyelembe kell venni, a társadalmi szervezeteknek és a bűnügyi szervezeteknek elsődleges feladatuk az áldozatok jogainak szem előtt tartása, bármilyen nehézkes is legyen az adminisztráció és bármilyen kellemetlen is legyen politikai szempontból

5.10. Miért a fiatalok az áldozat?

A serdülőkről általában elmondhatjuk, hogy fiatal életét, érését meghatározó tényezők a biológiai, pszichés, szociális állapotának függvénye, annak érési folyamatának eredménye

A fiatal lányok könnyen válhatnak az emberkereskedők prédájává, mert a tizenéves lányok, mint általában a serdülőkre jellemző, hogy:

- kísérletezők
- lázadók

- érzékenyek
- identitásukat keresik
- családi kötelék lazul
- kortársak hatása dominál
- önálló egyéniség lassan alakul ki
- függetlenségre vágnak
- önellátók szeretnének lenni
- keresettel, pénzzel, sok pénzzel akarnak rendelkezni
- (negatív) önértékelési problémával küzdenek
- hiszékenyek
- nem gondolják végig a dolgokat
- befolyásolhatóak
- nem rendelkeznek kellő információkkal a mindennapi élet területén
- barát és társkeresők
- pályakeresők
- érzelmi életük labilis

Ezen kívül, sokkal kiszolgáltatottabbá válhatnak a fiatalok, ha veszélyeztetett környezetben élnek, vagy ha a következő kockázatos magatartást folytatják, amely persze már tünete is lehet egy előbbi traumának :

- alkoholfogyasztás: ettől önkontroll-vesztés jöhet létre
- játékautomata szenvedély
- kábítószeres
- a nemi élet korai kezdése
- promiszkuitás
- csellengés

6. Az emberkereskedelem

Emberkereskedelem⁸: személyek toborzása, szállítása, utaztatása, átmeneti elszállásolása, vagy átvétele, fenyegetéssel vagy erőszakkal, vagy a kényszerítés egyéb formáinak alkalmazásával, elrablással, csalással, megtévesztéssel, hatalommal vagy a sebezhetőséggel való visszaélés útján, egy olyan, másik személy beleegyezésének elnyerése fizetség, illetve előnyök nyújtása/elfogadása révén, aki más személyek felett felügyeletet gyakorol, mindez azon célzattal, hogy a kizsákmányolás valamelyik formája megvalósuljon.

Az erőszak egyik súlyos formája az emberkereskedelem. A történelem során hosszú időszakon keresztül létezett a rabszolga kereskedelem, és ez a probléma mai napig se tűnt el teljesen. A nők adás-vétele szexuális célból nem véletlenül kapta a „fehér rabszolgaság” (white slavery)” elnevezést.

⁸ ENSZ 2000. évi Bécsi Határozata alapján /a Nemzetközi Szervezett Bűnözés Elleni Egyezmény kiegészítése/

A prostitúcióból élők – mivel ez sokaknak hatalmas jövedelmet hozó „iparág” - kifinomult módszerekkel veszik rá a lányokat arra, hogy előbb-utóbb prostituáltak legyenek.

6.1. A bekerítés, toborzás módszerei:

Az emberkereskedők módszerei sokfélék. Felhasználnak munka- és házasságközvetítő szervezeteket utazási irodákat, modellügynökségeket. A kapcsolatfelvétel az áldozatokkal újsághirdetéseken keresztül is történik, melyekben jól fizető külföldi munkahelyeket ígérnek, mint au-pair, pincérnői, ápolónői, háztartásvezetői, táncosnői, foto-modell, hostess stb. állások. Néhányan tudják, hogy a szex-ipar valamely területén kell dolgozniuk, az őket váró feltételekről azonban fogalmuk sincs. Még az is előfordul, hogy saját szülei adják el a lányokat, vagy állami intézetekből idősebb kikerült diákok adják el sorstársaikat.

Személyes „véletlen” találkozások: vendéglátóhelyek, diszkók, pubok, stb., ahol férfiak vagy nők azzal az ürüggyel, hogy jól táncolnak, külföldi táncosnői karriert helyeznek kilátásba számukra (érzelmekre, önbecsülés növelésére építenek, természetesen a gyors meggazdagodás a cél)

„Jó” ismerősök általi bekerítés, bemutatás, ezzel a kételyeket, a bizonytalanságot oszlatják el, hitelessé válnak.

Újsághirdetés: jól fizető bel- vagy külföldi munkát kínálnak csinos fiatal nők számára /baby-sitter, foto-modell, modellügynökséghez, felszolgálónő, táncosnő, hostess, stb./ szállással, munkavállalási engedéllyel, „probléma mentesen”, vagy garantáltan szexmentes munka, külföldre konzumálás nyelvtudás nélkül. Az ilyen típusú álláshirdetésekből néha külföldi telefonszámokat tüntetnek fel, általában azonban magyar mobil telefon hívószáma olvasható. /Titkos vagy dominó kártya számok/

Szerelem, érzelmek meg- és eljátszása első látásra. Ennek célja a vágyott érzelmek felkeltése és elhíthetése.

Házassági ajánlat, amely kilátásba helyezi a biztonságot mind kapcsolati, érzelmileg, mind pedig anyagiilag. Együtt tervezik a nem létező jövőt. A cél az érzelmi és biztonsági igények kielégítése.

Egyszerű rablás: utcáról, közhegyről, itt nem kell lélektani hadviselés, a nyers erőszak dominál.

Saját rokon lehet az a férj, az apa, vagy idősebb testvérek, akik eladják külföldre. Ezen esetben a az érzelmi, társadalmi függőséget kihasználják ki.

A prostitúcióra kényszerítés az emberkereskedelem olyan formája, mely az emberi jogok tagadását jelenti. A prostitúció célját szolgáló emberkereskedés az emberi személy méltóságával és értékével összeegyeztethetetlen, és veszélyezteti az egyén, a család és a társadalom jólétét. Az erőszak és kényszerítés eleme már a toborzásnál, vagy a prostitúcióban való tartásnál, esetleg mindkettőnél jelen van.

Az emberkereskedelemben, prostitúcióban résztvevőknek meghatározott szerepköre, munkája van. Ezek a következők:

Élősködők, kihasználók:

stricik, futtatók	utazást szervezők
felhajtók	tulajdonosok (bár, szórakozóhelyek)
toborzók	lányokat fogadók
kiválasztók	őrzők-„védők”
közvetítők	férj, barát, szerető, „vőlegény”
szállítók	apa, mostoha-apa, testvér
felügyelők	család több tagja

A kihasználók meghatározott hierarchiában élnek a „főnök” utasítását követve, de mindenképpen zárt láncolatot alkotva, úgynevezett „családokban” élve. (Nem véletlenül együtt alkották a legújabb prostitúciós törvényt a maffia törvénnyel 1999. LXXV. Törvény) A lányokat, nőket kézről kézre adják. Nincs lehetőség a kilépésre (sem a rabtartók, sem az áldozatok között).

A hálózat nemzetközi. Az Interpol aktáiban legtöbbször magyar, román, jugoszláv, albán, német, svájci, olasz, spanyol, török férfiak vannak nyilván tartva, akik a prostitúcióra rávett magyar nőknek esetenként, mint élettársaik, ex-férjei szerepelnek.

6.2. Az, aki belekerül a prostitúcióba, miért nem lép ki azonnal ebből a körből?

A következő lehetséges okok miatt:

- kiszolgáltatottság
- idegen környezet, hely, nyelv
- adósság csapda
- iratok, dokumentumok nélküliség
- fenyegetettség, megfélemlítés, bántalmazás, és/vagy hozzátartozók bántalmazásának fenyegetettsége
- pszichés - szégyen, büntudat, megbélyegzettség érzése, veszteség, szorongás,
- szűk környezet elutasító magatartása
- egyedül marad, tehetetlennek érzi magát
- félelem az élet elvesztésétől
- megbélyegzettség, stigmatizálás
- elkövetőhöz fűződő esetleges kapcsolata
- szülő, a volt környezet negatív reakciója

Ebből adódóan kétféle magatartás alakulhat ki (viselkedési reakció) a prostitúcióba kényszerítés alkalmával

- internalizáló: visszahúzódás, félelem, büntudat, szorongás
- externalizáló: agresszív, deviáns magatartás

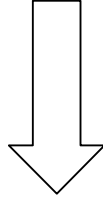
6.3. Az erőszak, kényszerítés, prostitúció hosszú távú hatásai,

(poszt traumás stressz-betegség PTSD)

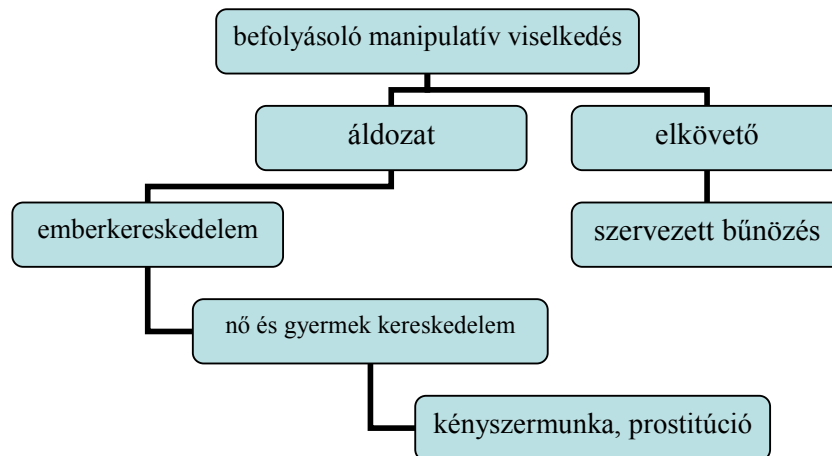
Az élmény romboló hatású a lelki fejlődésre

negatív énkép, önértékelés

kapcsolati, szexuális problémák
érzelmi élet zavarai
egészségügyi problémák
szorongások, rohamok, alvási rendellenességek, rémálom
önpusztító, öngyilkossági gondolatok

kriminális karrier, bűnelkövetés, prostitúció

7. Fiatal emberekre, főleg lányokra leselkedő veszélyek külföldi munkavállalás esetén

7.1. Vágyak:

Ki ne szeretne rövid idő alatt, könnyű munkával sok pénzt keresni?

Ki ne szeretne függetlenséget az elnyomó családi kötöttségből?

Ki ne szeretne nyugaton dolgozni?

Ki ne szeretne híres lenni?

Ki ne szeretné, ha a barátai, osztálytársai közül a legsikeresebb lenne?

Ki ne szeretne fiatalon izgalmas kalandokba keveredni?

Ki ne szeretne hallani udvaroló, szép, kedves szavakat?
Ki ne szeretné, hogy forró szerelmes szavakat suttogjanak a fülébe?

Mindez csak vágy, de a valóság egészen más. Rövid ismeretség után ezekkel a célokkal és módszerekkel egyszerűen el lehet csábítani minden hiszékeny, könnyen barátkozó fiatalt, és prostitúcióra tudják kényszeríteni. Ezért:

7.2. Veszélyek: NE DŐLJ BE!

Ha első találkozáskor jól kereső munkát ajánlanak külföldön
Ha rövid időre jó mozgású lányokat keresnek és te pont megfelelsz ennek
Ha pont te vagy a megfelelő arra, hogy filmben vagy videofilmekben szerepelj
Ha külföldi munkavállaláshoz nem szükséges a nyelvtudás
Ha az álláshirdetésben keresnek csinos lányokat „nem erotikus” munkára
Ha a jól hangzó hirdetésben csak mobiltelefonszám van megadva, vagy csak jelige
Ha valamelyik barátod, vagy haverod, rokonod ígér állást, ne bízz benne vakon

7.3. Csapdák:

Tanulj meg NEM-et mondani.
Számold azzal, hogy milyen következményei lesznek, ha IGEN-t mondasz.
Gondolj bele, hátha hamisak az ígéretek. Ha elkötelezed magad, van-e menekülési útvonal? Ne feledd, hogy aki a csapdát állítja, tudatosan teszi, célja van veled.

A leggyakoribb csapdák:

- olyan helyzetbe hoz, hogy zsarolható legyél
- ha elfogadsz pénzt, ajándékot vagy szívességet, lekötelezetté válsz
- a csapdaállító célja, hogy olyan helyzetbe juss, amikor már nincs visszaút
- a kerítő mindig a leggyengébb pontodra figyel és visszaél vele

7.4. Védelem (veszélyek háritása):

Nincs kiút?

Ha egyszer az emberkereskedők kezébe kerültek, rabszolgákként bánnak velük, verik, megerőszakolják, és prostitúcióra kényszerítik őket, minden külvilági kapcsolattól (kivéve a klienseket) elzárják őket. Fiatal nőknek sokszor drogokat adnak és éheztetik őket. A menekülés szinte lehetetlen: a nők nem rendelkeznek papírokkal sem pénzzel, többnyire az ország nyelvét sem beszélik, és illegális bevándorlóknak számítanak. Elrabolt és megkínzott nők százainak holttestét találja meg az Europol évente, azonban rejtve marad a halálesetek valóságos száma, illetve azoké, akik kétségbeesésükben maguk vetettek véget életüknek.

De ha mindezek ellenére mégis külföldön szeretnél dolgozni, legyél óvatos és figyelj a következőkre:

7.5. Megelőzhető, vagy csökkenthető a veszélyek

Gyanús, ha

- a hirdetés könnyű munkát ígér,
- szexmentes, és nyelvtudást nem igényel.
- nem mondják meg a cég pontos nevét, telefonszámát
- utazás közben elveszik az útlevelet

7.5.1. Utazás előtti teendők:

Törvényesen működő munkaközvetítő cégről hivatalos nyilvántartás létezik

Hivatalos cég nem hirdet mobiltelefonon, jellegével a telefonját és címét a tudakozó meg tudja mondani

Mielőtt elmész meghallgatásra, bemutatkozásra ellenőrizd le a céget a tudakozónál létezik-e, nem fantom cég-e?

Bármilyen munkavállaláskor írásbeli szerződést szoktak kötni

Ne írhó alá olyan papírt, amit nem tudsz elolvasni, mert idegen nyelven van (nem tudhatod, hogy mit írsz alá)

Külföldi munkaszerződés kötelező tartalmáról Magyarországon jogszabály rendelkezik

Gondold át még egyszer mielőtt elfogadod az ajánlatot! Kérj időt!

Csak akkor írd alá a szerződést, ha minden részletét ismered, megérted, tisztába vagy a kint-tartózkodás feltételeivel!

Tudnod kell a cég nevét, címét, telefonját, az ottani vezetők nevét, ahova mész!

Családodnak feltétlen add meg leendő szállásod címét és a munkáltató részletes adatait!

Úgy készülj, hogy minél több információt tudj arról az országról, helyről ahova mész!

Gyűjts össze minél több címet a fogadó országban, ahova baj esetén fordulhatsz!

Írd fel a helyi magyar követség és konzulátus telefonszámát és a Hungary Direct, vagyis a külföldről Magyarországot hívható ingyenes telefonszámot, amelyet a hívott fél fizeti

Hagyj otthon egy fénymásolatot az útleveledről és egy legutóbbi fényképedet!

Kössél teljes körű biztosítást balesetre és betegségre, erről is hagyj itthon egy másolatot!

Utazás előtt menj el kivizsgálásra a családorvoshoz és a fogorvosodhoz!

Mindig legyen nálad annyi pénz, hogy baj esetén haza tudjál utazni!

Tanulj meg legalább 50 szót az adott ország helyi nyelvén!

Legyen legalább egyvalaki, akit rendszeresen felhívsz! Egyeztetek meg milyen időközönként hívod és állapotodat meg valamilyen titkos jelmondatban, arra az esetre, ha netán bajba kerülnél és nem beszélhetnél nyíltan!

Amint megérkeztél, értesítsd családodat!

7.5.2. A kint-tartózkodás alatt:

Soha semmilyen körülmények között ne add ki a kezedből az útleveledet!

Ha a hivatalos ügyek intézéséhez szükség van az útleveledhez, mindig legyen jelen Te is!

Ha valaki ragaszkodik ahhoz, hogy magánál tartsa az útleveledet, ez annak a jele, hogy ki akar használni!

Ha ellopták, elvették az irataidat, ne tétovázz, hanem azonnal lépj kapcsolatba a rendőrséggel, vagy a magyar nagykövetséggel!

Ha a munkáltatód nem tartja be a munkaszerződésben leírtakat, vedd fel a kapcsolatot azzal, aki a munkát közvetítette (vidd magaddal a címét, telefonszámát). Ha nem történik változás, jogod van felbontani a szerződést!

Ne fogadj el semmilyen ajándékot, vagy szívességet, se megérkezésedkor se a kint-tartózkodásod alatt. Ne kelljen senkinek se „hálásnak” lenned!

Telefonálj haza rendszeresen, az előzőleg megbeszéltek szerint!

Azonnal tájékoztasd az otthoniakat a tartózkodásod bármilyen változásáról!

Ha fogva tartottak, eladtak, vagy prostitúcióra kényszerítették, minden körülmények között jogod van a segítséghez és a védelemhez, még akkor is, ha kisebb bűncselekménybe keveredtél (pl.: fekete munka, illegális kint-tartózkodás, hamis iratok)

Ha bajban vagy hívd a helyi magyar nagykövetséget vagy konzulátust, a rendőrséget, vagy a helyi segélyszervezeteket

8. Szerepjátékok

Szerepjáték, melynek célja a kívánt viselkedés rögzítése.

1. Csábítás, toborzás a diszkóban:

Szereplők: Férfi, vagy fiú
Középiskolás lány

Az osztályban játsszák el a tanulók a toborzást különböző szituációban, ahogy a tanulók kitalálják, különböző helyszíneken (pl. disco, bár, stb.) .

2. Válasz újsághirdetésre

Szereplők 2-3 lány beszélget az újsághirdetésről

A Pesti Estből, vagy más hirdetőújságból pl. Expresszből keressünk ki hirdetéseket és ezeket elemezzük

Mitől bizonytalan, mi lehet a csapda, mi a gyanús az alábbi hirdetésekben, mire kell odafigyelni?

Lányok figyelem! júl.
30-aug.20-ig keresünk
tűzről pattant menyecs-
kéket hostess munkára.
S.O.S. Érdeklődni 06-
202-226-967

Magas, szép arcú,
okos, megbízható
lányokat keresünk
hostess munkára.
06-30-229-1050

Hostesseket kere-
sünk folyamatos
munkára /rendez-
vény, kóstolgatás/
06-20-954-9202

Gátlástalanul sok pénzt kereshetsz / 20 000-200 000 Ft/nap, gyönyörű helyekre utazhatsz /Párizs, Kanada, Los Angeles, Malaga / bulizós jó fej modellcsapatunkkal, ha 18-24 év közötti, szép arcú, jó alakú, ápolt, önállóan dönteni tudó, kedves lány vagy. Penthouse, TopModXX kategóriájú munkánkkal rövid időn belül megalapozhatod jövődet, kamatoztathatod szépségedet. Jelentkezés üzenetrögzítőn: 06-30-214-4278, email cím:, Kezdőket is szeretettel várunk.

3. A megbízható álláshirdetés

Adjanak fel megbízható álláshirdetést a tanulók
Milyen ismérvei vannak a korrekt állásajánlatnak?

4. Meghallgatás, „próba-vetkőzés”

Gyanús jelek egy ügynökségnél (hol van, hogy kezelik az embert, mit mondanak, vannak-e mások is meghallgatáson, stb.)

5. Porno filmre felkérés

Mit kell tenni, milyen szerződés van, kik vannak jelen, munkafeltételek, hogy beszélnek stb. A most nagyon divatos *castingre* (meghallgatásra) hívás körülményeinek feltérképezése.

6. A tanár szerepe

A tanár tudomására jut, hogy egyik diákja utazni akar külföldre, munkát vállalni.
A tanár mit tesz, mit tehet és hogyan?

7. Családon belüli elkövető

Ki lehet a családon belüli elkövető?
Játszanak el néhány lehetséges szituációt

8. Családon kívüli elkövető

Milyen ember lehet a családon kívüli elkövető?
Férfi, nő, bizalmat elnyerő, kedves, a fiatal jövőjéért aggódó,

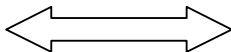
A szerepjátékok feldolgozása, elemzése:

8.2. Tények és tévhitek

Gyakran esnek abba a tévhitbe az emberek, hogy csak a felszínt látják, és abból próbálnak elítélő, megítélő megállapításokat tenni. Az előítéletek társadalmilag közvetített, sematikus, sztereotíp, rögzült hiedelmek, amelyeket képviselőik nem vetnek alá sem a logika, sem a tapasztalat kritikájának. Az előítélet fogalma (sőt, talán hatásmechanizmusa is) első pillanatban nyilvánvalónak, érthetőnek s ennek megfelelően könnyen kezelhetőnek tűnik. Eredeti jelentése szerint az előítélet kifejezés "előzetesen rögzített ítélet"-et jelent, ami egyaránt lehet pozitív és negatív. Általában egy csoporttal, vagy annak tagjaival szembeni negatív, előnytelen, elítélő véleményeket és beállítottságokat szokás előítéletnek nevezni. Az előítéletek társadalmilag közvetített, sematikus, sztereotíp rögzült hiedelmek, amelyeket képviselőik nem vetnek alá sem a logika, sem a tapasztalat kritikájának. Előfordulhat, hogy az előítélet függetlenedik a tapasztalati

valóságtól. Rengeteg panel, alap nélküli, tudást és információt mellőző stereotípiát gondolnak a prostitúcióról. Itt egy csoportban gyűjtöttük össze a legfontosabbakat.

**tévhit, megtévesztő
ígéret**

valóság

könnyű munka
nem kell minősítés, iskolai
végzettség
azonnali jövedelem
sok pénzt lehet gyűjteni
bármikor abbahagyható

pszichésen, fizikailag, erkölcsileg tönkre tesz
veszélyes foglalkozás,
egészségre és az életre veszélyes
a pénzszerzés útja visszataszító
semmi vagy csak kevés pénz marad nála
drogfüggés veszélye
fél lábbal a börtönben
korhoz kötött karrier
foglalkozás eltitkolása a család előtt

9. Esettanulmányok

9.1. Zsanett

Zsanett (22) öt testvér közül a legidősebb. Igen rossz körülmények között élnek, a gyerekek mind iskolába járnak, az apa minimálbéren foglalkoztatva, az anya rokkantnyugdíjas. Zsanett és anyja alkalmi munkákkal, illetve idényben napszámmal próbálták kiegészíteni a család igen csekély jövedelmét. A falu azonban elnéptelenedőben van, így Zsanett, aki legidősebb testvérként erősen felelősnek érzi magát családjá boldogulásáért, néhány hónapja munka nélkül találta magát. A család havi bevétele töredéke csak létfenntartási kiadásaiknak, már mindenfelé eladósodtak, a boltban többet nem hajlandók felírni. A belvízkár miatt a ház összeomlóban van a fejük felett.

Zsanett ekkortájt találta egy ingyenes hirdetési újság „Állás” rovatában a következő szöveget: „Légy a munkatársam 60% jutalékért, Kati.” A mobilszámot felhívva egy női hang – „Kati” – a legközelebbi nagyvárosba hívta találkozóra. Ekkor kertetelés nélkül elmondták Zsanettnek, hogy egy lakásban exkluzív férfi ügyfeleknek kell erotikus szolgáltatásokat nyújtania. Mivel Zsanett más lehetőséget nem látott, mint vagy ezt a munkát elvállalni, vagy családotul éhen halni, beleegyezett, hogy nekik fog dolgozni. Családjának persze nem szólt, tudta, hogy nem bocsátanak meg neki. Azt mondta, hogy adminisztratív munkát vállalt a nagyvárosban.

A használók újsághirdetésben értesültek. „Kati” és társai addig kerestek, míg olyan hirdetési újságot nem találtak, ahol telefonon is lehetett hirdetést feladni. A hirdetéseket minden alkalommal Zsanettnek kellett bediktálni, nem volt szabad kiderülnie, hogy nem egyedül dolgozik. Azt is hangsúlyozták futtatói, hogy a klienseknek se jelezze, hogy nincs egyedül.

Zsanett két hétig minden reggel nyolcra ott volt a nagyvárosi lakásban, és általában hatig fogadta a klienseket. A második hét végére azonban be kellett látnia, hogy annak ellenére, hogy

viszonylag sok pénzt kapott ezért a munkáért, nem képes ezt a tevékenységet végezni. Hiába szólt azonban „Katinak” és a két férfinak, hogy ő nem folytatja tovább. Azt mondták neki, hogy ne gondolja, hogy ő dönti el, mikor szállhat ki. Szavaiknak veréssel adtak nyomatékot. Megfenyegették, hogy elmondják a szülőknek, hogy Zsanett mit is csinál valójában, és hogy a testvérei is „meg fogják járni”.

Még négy hónapig „dolgozott” Zsanett futtatóinak, a veréstől kezdve csak útiköltségre adtak neki, és a kliensektől származó bevételből egy fillért sem kapott. Egyre gyakrabban voltak erős alhasi fájdalmai és heves vérzései, ám ilyenkor is dolgoznia kellett. Otthon továbbra sem szólt, félelmeit senkivel sem oszthatta meg.

A negyedik hónap vége felé rosszul lett munka közben. Az elviselhetetlen fájdalmak egy „jobb érzésű” kliens jelenlétében törtek rá. A férfi Zsanett-el a legközelebbi kórházba sietett, ahonnan stabilizálás után elengedték. Rosszulléte körülményeiről, az erős vérzésekről nem, mert beszélni, félvén attól, hogy kiderül titka.

Zsanett a heves rosszullét azonban nagyon megijesztette. Mint ahogy már egyszer rájött, hogy semmilyen nyomor nem teszi az „erotikus munkát” elfogadhatóvá, most azt élte meg, hogy nincs az a fenyegetés, amely ilyen súlyos rosszullét elviselésére kényszeríthetné. Nagy félelmek közepette Zsanett a nagyvárosi rendőrségre vette útját, ahol terhelő vallomást tett futtatóira. Az illetők már hosszabb ideje a rendőrség látókörében voltak, így a bűnügyiseknek kapóra jött Zsanett vallomása. A két férfi jelenleg előzetes letartóztatásban várja a vizsgálat végét. Zsanett a vizsgálótiszt biztosította, hogy családja bevonása nélkül is együtt tudnak vele működni.

9.2. Ágnes

21 éves Pest megyei kisvárosból származó érettségizett leány. Finom vonású, manöken alkat. Intelligens, művelt, jó beszédképességgel. Részben alkoholista szülei miatt, de elsősorban a jobb élet reményében 16 éves korában élettársi kapcsolatra lépett egy 21 éves budapesti fiúval. Gimnáziumi tanulmányait már Budapesten fejezte be. A kitűnőre sikerült érettségi után Iparművészeti Főiskolán kívánt tovább tanulni, ehhez azonban semmilyen anyagi háttérrel nem rendelkezett. Családjától segítségre nem számíthatott elsősorban anyja alkoholizáló életmódja miatt. Kiskorú hűgát megpróbálta kiemelni a rossz családi környezetből, de a szülők ezt megakadályozták.

Élettársa baráti körében 19 évesen ismerkedett meg egy lánnyal, aki egy éve egy budapesti night klubban dolgozott. Kikérdezte, hogy mi a munka, mennyit lehet keresni. Megtudta, hogy beszélgetni, inni kell a vendégekkel, akiknek a zöme külföldi. Ezen kívül majdnem meztelenül egyedül egy rúdnál táncolni a színpadon, továbbá az asztalnál kérhet a vendég „ölbe tánc”-ot, vagy elviheti a lányt szobára, ahol teljes körű szexuális szolgáltatást kell teljesítenie. Az átlagkereset 100.000 - 150.000 Ft . Ágnes már másnap munkába állt. Sikeres volt a bárban, de a kereset közel nem volt annyi, mint amire számított. Hárman béreltek egy lakást a belvárosban, élettársával és újsütetű barátnőjével.

Ágnes legnagyobb vágya és álma a tanuláson túl, hogy saját lakása legyen. Barátja Tibor kezelte a pénzt. Közösén vettek egy használt autót, amire Tibor munkájához szükség volt. A kereset azonban arra közel sem volt elég, hogy álmaikat megvalósítsa. Egy lány az éjszakából rendszeresen járt Ausztriába dolgozni, mint táncos lány, ahol elmondása szerint a kereseti lehetőség messze meghaladta az itthonit. Barátjával egyeztetve hamarosan egy munkaközvetítő révén ő is a

külföldi munkát választotta. Az első hónapban Ágnes valóban az itthoni fizetés háromszorosát hozta haza. A munka itt csak táncból és konzumálásból állt. A környezet, a vendégek nagyban különböztek a Magyarországon szokásos vendégkörtől. Ágnest kényeztették, több gazdag fiatalember házassági ajánlattal ostromolta. Az itthon töltött napok, hetek, a sűrű hétköznapok, Tibor spórolási mániája idegesítette. Sokat veszekedtek és hamarosan útjaik különváltak.

Új lakásba költözött barátnőjével és új barátjával. Ervin értelmiségi család egyedüli gyermeke, szülei válása után az apával Ny. Európában nevelkedett, ahol rászokott a heroinra. Ágnessel a kapcsolatuk egyszerre volt a mennyország és a pokol. Ervin féltékenységgel gyötörte, könyörgött, hogy hagyja abba az erotikus munkát. Ugyanakkor Ervinnek rendszeres munkája nem lévén Ágnes keresetéből éltek. A pénzt közösen szórták. Méregdrága ruhák, cipők, fehérnemű, illatszerek (a munkához), italozás a barátokkal, drogozás. Ágnes bejárta Ny. Európát. Olaszország, Németország, Belgium. Volt olyan, hogy három hét alatt 700.000 Ft-ot keresett, amit azután itthon három hét alatt el is vertek. Egy olasz fiatalember drága ajándékokkal, pénzzel halmozta el annak reményében, hogy Ágnes feleségül megy hozzá, ő azonban nem akart külföldön élni. Ágnesnek közben meghalt az édesanyja és hogy szabadulni tudjon Ervintől visszaköltözött a szülői házba. Úgy tűnt élete nyugodtabb mederben folytatódik tovább.

Beiratkozott egy a főiskolára felkészítő, egyben szakmát adó tanfolyamra. Továbbra is külföldön dolgozott elsősorban Olaszországban. A pénzzel azonban egyedül sem tudott bánni, állandó gondjai voltak. A saját lakás álma elérhetetlen messzeségbe vészett. Tanulmányait félbe hagyta, mert a vizsgákra nem tudott rendesen felkészülni, társasága, életmódja az Ervintől tanultak szerint folytatódott tovább. Bulizás, italozás, drogozás. Utána pénzszüke, depresszió. Ágnes messziről indult, a mély szegénységből, de soha nem tanulta meg senkitől, hogy másképpen is lehet élni, nem tanult meg pl. gazdálkodni. A hirtelen jött „gazdagsággal”, sikerrel nem tud mit kezdeni. Sokat panaszkodik, hogy már nagyon elege van ebből a munkából és abba akarja hagyni, de valójában egy igazi lépést sem tesz ebbe az irányba.

9.3. Rita

Rita 19 éves. Anyjával és nevelőapjával élt egy évvel korábban. Nevelőapja kamaszkora óta rendszeresen szexuálisan zaklatta. Anyjával sokáig nem mert erről beszélni, mikor megtette, teljes elutasításra talált: anyja nem hitt neki. Élete ezután tarthatatlan lett. Úgy döntött, elköltözik otthonról, mivel nem bírta az állandó bujkálást és gyanúsítgatást és veszekedést. Szerencsésnek érezte magát, mivel viszonylag könnyen és olcsón talált szálláslehetőséget: betársult egy barátnőjéhez és annak élettársához egy kétszobás albérletbe. Rita elkezdett munkát keresni, de nem sikerült találnia hónapokig. Barátnője fiúja nyugtatta, hogy ráér törleszteni a laktórt, megelégszik számára, sőt adott neki költőpénzt is. Három hónap után Béla állt elő egy ajánlattal: Rita tartozása már akkor a összeg, hogy segítsége nélkül soha nem tudná megadni a pénzt. Ezért úgy döntöttek, hogy beveszik Ritát abba a vállalkozásba, amit ketten tervezgetnek. Utazzanak el együtt a Spanyol tengerpartra, mert külföldön nagyon jól kereshetnek a fiatal és csinos lányok, akik konzumálnak és félmeztelenül táncolnak. Többről szó sem lehet, hisz Béla vigyáz majd mindkettőjükre, így teljesen biztonságban lesznek. Rita az adósságát is hamar kifizetheti és tehet félre pénzt a jövőre. Rita félt és nem akart belemenni az utazásba. Nem volt semmilyen nyelvtudása és egy kicsit félt már Béla erőszakosságától is. Joggal, mert aggályait hallva Béla megverte és kényszerítette, hogy vállalja az utat.

Spanyolországban azonnal kiderült, hogy a táncolás és konzumálás prostitúciót takar. Rita tiltakozott, de nagyon megverte és meg is erőszakolta Béla és a bár tulajdonosa. Rita barátnője sem járt másként. Három napig kínozták a lányokat és éhezették is őket. Ezután megtörve „önként” álltak a kliensek rendelkezésére. Nem kaptak a fuvarok után részesedést, csak ritkán nagyon kis összeget, hogy fehérműt vegyenek maguknak, amiben dolgozniuk kellett.

Két hónapig tartották őket a bárban, szigorúan vigyázott rájuk Béla, hogy el ne szökhessenek. Egyik „bugyi-vásárlás” alkalmakor maradtak egyedül, taxit fogtak és a legközelebbi rendőrsre vitették magukat. A két hónap során annyi szót már megtanultak, hogy a rendőrök megértették, hogy bajban vannak és azt is, hogy magyarok. A rendőrség a Magyar nagykövetségen keresztül kapcsolatba lépett a legközelebbi tiszteletbeli konzullal. A Konzul telefonon tolmácsolt a rendőr és a lányok között. Egy női menedékhelyre kerültek, amelyet egy civil szervezet kifejezetten nőkereskedelem áldozatainak működtetett. Ez a szervezet szerezte be a hazaúthoz szükséges repülőjegyet is, a Vöröskereszt segítségével.

Rita és társának vallomása, melyet a tiszteletbeli konzul segítségével tettek részévé vált egy nagyobb nyomozásnak, mely a helyi éjszakában folyik nőkereskedők ellen. Béla ellen nemzetközi körözés volt életben korábbi emberkereskedelmi bűncselekmények miatt, így Ritának vallomása alapján a spanyol rendőrség hamarosan letartóztatta. Kiadatásáról jelenleg folynak a tárgyalások.

9.4. Mari

Eredeti neve is Mária, és egy Miskolchoz közeli faluban született. Szülei nagyon szegény sorban éltek a putri sor mellett, ahol cigány gyermekek voltak a játszótársai. Apja és anyja elváltak egymástól, amikor Mária még egészen kis gyermek volt. Az italozás, a rendetlen lumpen élet, a magára hagyott család és gyermekek mind-mind kihatással vannak a mai életére. Az apa korán elhagyta a családot, de ameddig otthon tartózkodott sem nyújtott a gyermekeinek semmilyen szeretetet. Az anya italozott, ezért a gyámhatóság állami gondoskodásba utalta Marit (testvéreivel együtt).

Az állami gondoskodásban Mari iskolát végzett, de a saját bevallása szerint: elvégezte „az élet iskoláját is”! Mindent megtanult, amit megtanulhatott, de szabadulni akart a kötöttségek alól mielőbb. Szeretetet, igazi barátságot itt sem talált. A kapcsolatai felszínesek, a munkához, tanuláshoz való viszonyai is. Semmiben sem sikerült ki vagy felemelkednie. Tanárait nem szerette, társaival deviáns magatartású volt. Így hagyta el a lánynevelő intézetet 18 éves korában.

Hazatért a falujába. A nagyszülei kihaltak, a lakást eladták. Valaha volt ismerőseinél húzódott meg és szerelemre lobbant egy süketnéma cigányfiúval. A kapcsolatuk hamar élettársi viszonyra fejlődött, de Mari akkor még nem sejtette, hogy az élettársa –talán éppen a fogyatékosága miatt-, rettenetesen féltékeny és agresszív. Az első kislány megszületéséig még családi élethez hasonló életet éltek, ezt követően, pedig egy kiszolgáltatott nyomorúság, a saját használata szerint „rabszolgaság” lett a része. A család szerette, ellenben az élettársa állandóan zaklatta. 11-en éltek a szobakonyhás lakásban, és valamennyiüket terrorizálta az élettárs. Anyja, apja is félték tőle, a testvérei is. Ezért maradhatott a lakásban, melyből nem tették ki. A biztosnak tűnő lakás ellenben nem kárpótolta a fiatalasszonyt, mert sokat szenvedett a társa durvaságától. Ismét gyermeke (kislánya) született, aki ma 3 éves. Küzdelmes évei voltak. Többször próbálta elhagyni bántalmazóját nem volt hova mennie. Bujdosott előle, de ha a férfi utolérte hazapozította.

Szexuálisan is bántalmazta partnere. Végleg 2000 márciusában hagyta el a családot, amikor a harmadik kislányát is megszülte. Miskolcra menekült, ahol a Lórántffy Zsuzsanna Református Kismamaotthonba költözött. A gyermekei itt ideiglenes biztonságra leltek, de az anyagi háttér hiányzott. A Szondi-telep mellett működő kismamaház mellett jelölték ki az első magyar türelmi zóna. Mari először csak kacsintgatott arrafelé, később ismeretséget kötött a lányokkal, azután a futtató stricikkel is. A kocka elvettetett. Mari először éjszakánként, később minden időben az utcán volt. A Kismamaházból ki kellett költöznie. Egy cigány-házba költözött, ahonnan a gyermekeit a gyámhatóság intézetbe szállította. Marit jelenleg élettársa futtatja.

10. Az Interpol szerepe és munkája az emberkereskedelemben⁹

A prostitúció, mint kiemelkedő jövedelmek forrása

A prostitúció emberkereskedelemmé és nemzetközivé válása

A prostitúció és a szexuális célú emberkereskedelem a világ minden részén óriási, ám ez idáig pontosan fel nem derített pénzüsszegeket mozgat meg. Hihetetlen jövedelmek halmozódnak fel a hasznot lefölözők körében.

Néhány dolog biztos:

- a kliensek nagy összegeket hajlandóak önként a prostituáltaknak fizetni /még akkor is, ha ezt esetenként letagadják/,

- a kliensektől származó pénz nagyobbik része:

a prostituáltakon élőködők / kerítők, futtatók, kitarítottak / vagy a prostitúció céljainak alárendelt intézmények /bordélyok, klubok, szalonok, stb./ tulajdonosainak zsebébe vándorol,

a prostituáltak jövedelméből a különféle szolgáltatások nyújtóinak kell adni /taxi, fodrász /, mégis,

minden részesedő arra törekszik, hogy jövedelme titokban maradjon,

- a prostitúció kizsákmányolói pedig arra, hogy a lehető legnagyobb hasznot szerezzék meg.

Egy német konferencia egyik előadásának adata, hogy Frankfurtban a 3-4 személy tulajdonában lévő, prostitúció céljára kialakított házak 600 szobájában egy év alatt 5 millió DM jövedelmet "termelnek meg" a prostituáltak. Ebből azonban nekik csak töredék haszon jut. A külföldiek már adósok, amikor az idegen földre lépnek, oda utazásuk költségeit visszafizettetik velük. A későbbi tevékenységükből származó pénzt szállás, ellátás, egészségügyi ellátás, stb. költségeire való hivatkozással veszik el tőlük. Ha kábítószere szokatják rá őket, akkor a maradék filléreik is visszaszármaznak futtatóik zsebébe.

Az Erkölcserendészeti Alosztállyal tapasztalatokon alapuló, szerény becslései szerint egy-egy prostituált naponta kb. 20.000.-Ft-ot kap vendégeitől. Ilyen módon – ha egészséges és naponta "dolgozik" – $30 \times 20.000 = 600.000$.-Ft-ot keres havonta. Ennek azonban általában csak a felét /300.000.-Ft-ot / tarthatja meg, ha stricije van, vagy egyéb módon függő helyzetben van, s osztoznia kell. Évi jövedelme /300.000 x 12/ még így is 3 millió 600.000.- Ft, melyet más, tisztességes úton-módon nem lehet megkeresni.

⁹ Összeállította: Balogh Anikó ny. r. alezredes. Az INTERPOL Magyar Nemzeti iroda munkatársa

Ha Budapest prostituáltjainak számát jelenleg “csak” 1500 főre becsüljük, az általuk megtartható pénz évi /3.600.000 x 1500/ 5 milliárd 400 millió .-Ft Ha azt a teljes összeget tekintjük, amelyet a kliensek a prostituáltaknak kifizetnek, az 1500 prostituált révén havonta 900 millió Ft, évente ennek 12 szerese = 10.800.000.000 Ft forog az üzletben. /10 milliárd 800 millió/

A becslés csak hozzávetőleges, hiszen a prostituáltak nem minden nap “mennek üzletbe”, nem minden nap keresnek ugyanannyit, néha betegség vagy más egyéb akadályozza őket a “munkában”. Ugyancsak tapasztalati úton becsülték meg a legutóbb bezárított két bordélyház jövedelmét: ezek havonta kb. 8-12 millió Ft tiszta hasznot hajtottak tulajdonosuknak.

Nyilvánvaló tehát, hogy a szervezett bűnözés nem hagyja ki ezt az egyik legrentábilisabb és legkevésbé tetten érhető és bizonyítható iparágat. A nyereségek visszaforgatásának több módját ismerték meg a bűnüldöző szervek:

- ha nem akarják a tulajdonosok “tisztára mosni” a pénzt, akkor csak kölcsön adják havi 50-100 %-os uzsora kamatra,
- ha tisztára akarják mosni, akkor befektetik ingatlanokba vagy beruházásokba /pl. belvárosi luxus éjszakai bárókba, szórakozó helyekbe/, melyek nyilvánvalóan nem termelik meg azt a hasznot, melyet tulajdonosuk rájuk fog,
- kihelyezik különféle építkezésekbe /bevásárló központok / és a bekerülési költségeket “körbe számlázzák”,
- fiktív /tényleges tevékenységet nem folytató/ cégeket alapítanak, vagy mások nevére íratnak ilyeneket /sokszor az illetőnek fogalma sincs, mi folyik vállalkozásának égisze alatt/,
- a futtatók a lányokat kábítószerre szoktatják rá, majd később szükségleteiket is ők elégítik ki, külföldön szereznek munkavállalási engedélyt és a keresett pénzt ily módon “legálissá téve” hozzák, vagy utalják haza az országba.

Az INTERPOL Főtitkársága az 1996-ban ANTALYA-ban megtartott Közgyűlésén cselekvő küzdelmet vállalt a nőkereskedelem és a hozzá kapcsolódó bűncselekmények ellen.

1998-ban az Európai Unióval és az Egyesült Nemzetek Szervezetével együtt működve világméretű konferenciát szervezett Bécsben az információ csere és a leghatékonyabb eljárások gyakorlatának kialakítása céljából.

Létrehozták a Főtitkárság Emberkereskedelem Elleni Csoportját /THB / amely már szisztematikusan gyűjti a tagországok emberkereskedelem elleni törvényeit, azok alkalmazásának gyakorlatára vonatkozó adatokat, az ismeretek terjesztése és az érintett szolgálatok tapasztalatcsere útján való segítése céljából.

Egymás /országok/ közötti, a nőkereskedelem témájához tartozó levelezéseink számítógéppel való továbbításakor kötelesek vagyunk a küldeményt a Főtitkárság címére is eljuttatni. Ők a beérkezett adatokat elemzik. Náluk “összefutnak” a kerítők, áldozatok, és egyéb szereplők adatai, s ebből kirajzolódhatnak fontos képek az érintettek mozgására, hollétére és tevékenységére vonatkozóan.

Az INTERPOL tavalyi, 69. Közgyűlésén elhatározták, hogy létrehoznak egy, a nőkereskedelem témájával szakértői szinten foglalkozó Nemzetközi Munka Csoportot, melybe a tagországok hozzáértő /és idegen nyelvet értő-beszélő / rendőrtiszteket jelölhetnek ki, s e munkacsoport tagjai lesznek majd az INTERPOL országonkénti érintkezési pontjai és a kérdés specialistái. E Munka Csoport 2000 őszén megkezdte munkáját, első ülésén azonban magyar összekötő tiszt még nem volt jelen.

Az EUROPOL az emberkereskedelem elleni fellépés érdekében

2001. márciusában szakértői konferenciát hívott össze az EU tagállamok és a kandidátus országok képviselői számára, ahol részletesen áttekintették az európai helyzetet, a működő bűnözői köröket és az áldozatok körét, sorsát, stb. Nekünk is be kellett számolni a hazai viszonyokról. Tapasztalatainkat más országos képviselői megerősítették.

A Magyar Nemzeti Iroda az emberkereskedelem ellen

Az **INTERPOL Magyar Nemzeti Iroda levelezési forgalmában** a - szexuális jellegű bűncselekmények “ügykategóriájába”, valamint az - eltűnés miatti körözések ügykategóriájába iktatott akták között évről évre **nőtt azoknak a száma, melyekben magyar nők szexuális kizsákmányolás célzatú kereskedelme derült ki.**

Megjegyzendő, hogy az ügyek nálunk általában “torzók”, vagyis, nem a teljes történetet ölelik fel, csak annak részleteit, az események kezdetét vagy későbbi fejleményeit tartalmazzák. Az ügy végső kimenetelét, az áldozatok későbbi sorsát nagyon ritkán tudjuk meg.

Az esetek leginkább akkor jutnak tudomásunkra, ha a “cél országok” rendőrsége jelzi, hogy ott fiatalok, vagy illegálisan ott tartózkodót, vagy illegális munkavállalót találtak ellenőrzéseik során, aki prostitúcióból tartotta fenn magát, illetve nőkereskedelemmel foglalkozó magyar kerítők, illetve “több nemzetiségű” bűnöző csoportok működésére derült fény.

“Lebukhatnak” még a lányok gépkocsik határállomásnál való ellenőrzése során is, főleg hamis úti okmányaik miatt – de ezek az esetek ritkábbak.

Feladatunk a kinti és hazai rendőri szervek közötti információk áramoltatása, cseréje, a személyek azonosítása, bűnügyi előéletük ellenőrzése, a hatáskörrel és illetékességgel bíró rendőri szervek és a külföldi rendőrségek közötti kapcsolat létrehozása a további, fontos intézkedések megtétele érdekében.

Magyar részről általában az eltűnések bejelentését, nemzetközi körözések kiadását követően jut tudomásunkra honfitársnőink külföldi életvitele, szexuális kizsákmányolása, nőkereskedelembé kerülése. Ezekben az esetekben mindent elkövetünk, hogy a hiszékeny, becsapott önkéntes, vagy a fenyegetéssel, erőszakkal külföldre juttatott nő mielőbb biztonságba kerüljön és – ha akar – hazajöhessen. Véleményünk szerint szükséges lenne, a helyi rendőrségek szemlélet változása is! Tapasztalataink – és bejelentett panaszok – szerint nem mindenhol veszik komolyan az állampolgári bejelentéseket,

- egyes kollégák a nők foglalkozására vonatkozó cinikus megjegyzéseket engednek meg maguknak, s ezzel megalázzák, megbántják a hozzátartozókat,
- mások önkényesen bírálják el a bejelentéseket és sok esetben, nem tartják érdemesnek az eltűntek országos körözésének kiadását (noha a bejelentést az ügyeleti könyvben vagy jegyzőkönyvileg rögzítik, s ezzel az állampolgárt abban a tévhitben tartják, hogy dolgoznak az ügyben),
- mások felületesen, hanyag módon kiadják ugyan az országos körözést, de eszükbe sem jutna az Interpol Magyar Nemzeti iroda lehetőségeit is igénybe venni /ha rájuk nem telefonálnánk miután a pletykalapokból értesülünk az eltűnésekről/.

Nem tudom, örüljünk, vagy inkább sírjunk amiatt, hogy egyre több külföldről hazaszökött vagy haza jutott lány illetve hozzátartozója szánja rá magát emberkereskedelem miatti feljelentés megtételére, akár helyi rendőri szervnél, akár nálunk /illetve általunk a panasz irodához irányítva/. Egyre több helyi rendőri szervnél kezdeményeznek nyomozást emiatt. Az előző pontban vázolt, az emberkereskedelem elleni nemzetközi összefogás keretében tartott – rendőri-konferenciákon és kerek-asztal egyeztetéseken néhányan a kezdetektől részt veszünk.

11. Megvitatandó kérdések:

Emberkereskedelem

Mit jelent a nőkereskedelem?

Kire vonatkozik (nőkre és férfiakra is)?

Ki lehet az áldozat?

Milyen szereplői vannak a prostitúciós tevékenységnek?

Milyen migrációja (mozgása van) az emberkereskedelemnek?

Mit kell tenni kiutazás előtt?

Honnan jöhet a külföldi munkaajánlat?

Mikor kell fenntartással kezelni egy ajánlatot és miért?

Milyen segítség van az ajánlat megbeszélésére?

Kinek ajánlott elmondani az új állás lehetősége?

Milyen biztonsági lépéseket kell tenni indulás előtt?

Milyen fontos információkat kell beszerezni utazás előtt az adott célországról?

Milyen fontos információkat kell beszerezni utazás előtt az adott munkáról, munkaadóról?

Krízishelyzet megoldása

Kiket lehet felhívni baj esetén?

Hogyan kell Magyarországot hívni külföldről?

Milyen szervezetek, intézmények segítenek ebben az esetben?

Hogyan kell viselkedni vészhelyzetben?

Milyen rövid és távoli hatása van a prostitúciós tevékenységnek és a kényszerítésnek?

Hazatérés:

Mi a legfontosabb tennivaló a hazatérés érdekében?

Milyen szervezetek tudnak segítséget nyújtani a hazatérésben?

Kivel kell és kivel lehet együttműködni?

12. Fontos információk, segítő szervezetek, címek, telefonszámok

ZÖLD-segélyszám

Felvilágosítás vagy tanácsadás az IOM-NANE ingyenes információs és segélyvonalára:

06-80-630-125

Hétfő 14.00-11800 / csütörtök 14.00-18.00

Az ingyenes magyarországi telefonszámot HD (Hungary Direct), a hívás költségét a hívott fél fizeti. Minden országból más ez az ingyenes szám

Ausztriából	0800 200 233
Németországból	0800 080 0036
Spanyolországból	900 99 0036
Hollandiából	0800 0220 236
Olaszországból	172 0036

Magyar külképviseletek címei, telefonszámai:

Amerikai Egyesült Államok
3910 Shoemakers Street N.W. Washington
D.C. 20008
Tel: 1-202-362-6730
Email: office@huembwas.org

Los Angeles (főkonzulátus)
11766 Wilshire Boulevard, Suite 410.
Los Angeles,
California 90025
Tel: 1-310-473-9344, 1-310-914-7134
Email: hungcons@pacificnet.net

New York (főkonzulátus)
223 East 52nd. Street,
New York, N.Y. 10022-6308
Tel: 1-212-752-0669
Email: titkarsag.ny@humisny.org

Belga Királyság
Rue Edmond Picard 41-45
1050 Bruxelles
Tel: 32-2-346-52-70, 32-2-343-67-90
Email: huembbxl@huembbxl.be

Ciprusi Köztársaság
Magnesias srt. 3.

Strovolos Nicosia
Tel: 357-9-486-486, 357-2-518-880
Email: huembnic@cytanet.com.cy

Francia Köztársaság
7/9 Square Vergennes
75015 Paris
Tel 33-1-5636-0754, 33-1-5636-0253
Email: webmaster@amb-hongrie.fr

Párizs (konzuli hivatal)
92, Rue Bonaparte
75006 Paris
Tel: 33-1-4354-6696

Görög Köztársaság
16, Kalvou Str. Paleo Psychico
154 52 Athen
Tel: 30-1-672-5337, 30-1-672-5994
Email: huembath@mail.otenet.gr

Holland Királyság
Hogeweg 14. 2585 JD Den Haag
Tel: 31-70-350-04-04, 31-70-350-09-41
Email: info@hungarianembassy.nl

Izraeli Állam

18 Pinkas Street, Tel Aviv 62661 P.O.B.
21095
Tel: 972-3-546-6860, 972-3-546-6861
Email: huembtlv@attglobal.net

Kanada
299 Waverly street Ottawa
Ontario K2P 0V9
Tel: 1-613-230-9614
Email: sysadmin@huembott.org

Montreal (Főkonzulátus)
1200 McGill College Avenue, Bureau 2040.
Montreal, Quebec, H3G 4G7
Tel: 1-514-393-3302, 1-514-393-1048
Email: huconmtr@sprint.ca

Toronto (Főkonzulátus)
121 Bloor Street East, Suite 1115 Toronto
Ontario, M4W 3M5
Tel: 1-416-923-8981
Email: hucontor@istar.ca

Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült
Királysága
35 Eaton Place
London SW1X8BY
Tel: 44-20-7235-52-18
Email: office@huemblon.org.uk

London (Főkonzulátus)
35/B Eaton Place
London SW1X8BY
Tel: 44-20-7235-5218

Német Szövetségi Köztársaság
Unter den Linden 76.
10117 Berlin
Tel: 49-30-203-10-140, 49-30-203-100
Email: huembber@t-online.de

Bonn (A Magyar Köztársaság Berlini
Nagykövetségének Bonni Hivatala)
Turmstrasse 30. (Plittersdorf)
53175 Bonn
Tel: 49-228-37-10-12, 49-228-37-11-12
Email: huconbon@t-online.de

München (Főkonzulátus)

Vollmannstrasse 2.
81927 München 81
Tel: 49-89-91-10-78, 49-89-91-10-32
Email: huconmuc@t-online.de

Stuttgart (Főkonzulátus)
Hausmannstrasse 22.
70188 Stuttgart
Tel: 49-711-238-93-20, 49-711-238-93-27
Email: huconstu@t-online.de

Olasz Köztársaság
Via dei Villini 12-16
00161 Roma
Tel: 39-0644-23059, 39-06-348-800-81-59
Email: titkarsag2@huembrom.it

Róma (konzuli hivatal)
Via Messina 15. II. 17.
00198 Roma
Tel: 39-0644-249-938, 39-0644-249-939
Email: konzulatus@tin.it

Milánó (Főkonzulátus)
Via Gasparotto 1.
20124 Milano
Tel: 39-02-67-38-292, 39-02-480-203-80
Email: consung@tin.it

Osztrák Köztársaság
Bankgasse 4-6
1010 Wien
Tel: 43-1-664-315-0156, 43-1-537-80-300
Email: kom@huembvie.at

Portugál Köztársaság
Caldada de Santo Amara 85.
1349-042 Lisboa
Tel: 351-21-363-03-95, 351-21-364-59-28
Email: huemblis@mail.telepac.pt

Spanyol Királyság
C/Ángel Diego Roldán 21.
28016 Madrid
Tel: 34-91-413-70-11, 34-619-22-19-29
Email: info@embajada-hungria.org

Barcelona (Főkonzulátus)
Avda Diagonal 477. Planta 19B
08036 Barcelona

Tel: 34-93-405-19-50, 37-629-74-55-93
Email: hu.con.bcn@retemail.es

Svájci Államszövetség

Murisstr. 31.
3006 Bern
Tel: 41-31-352-85-72, 41-31-352-86-03
Email: huembbrn@bluemail.ch

Nemzetközi hálózat segíti a külföldre került prostituáltakat egészségügyi és emberjogi szempontból (TAMPEP utcai segítők egyesülete)

Hollandia, Amszterdam tel: 31 20/ 624 7149

Olaszország, Porderone tel 39 434/ 64 0563

Ausztria, Bécs 431/ 581 1880

Németország, Hamburg 49 40/ 38 4753

Spanyolország, Madrid 34 91/ 335 4433

Ukrajna, Lviv 380-322-343-285

Románia, Bukarest 401-252-4141

Bulgária, Szófia 359-251-8108

Magyarországi segítők:

NANE Segélyvonal bántalmazott nőknek és gyermekeknek
06-80-505-101, 1/267-4900 minden nap 18-22 ig

Magyarországi Prostituáltak Érdekvédelmi Egyesülete:
06-203-345-210

Utcai szociális munkások

Tatabánya:

Utcai Szociális Segítők Egyesülete 06-80-203-324
06-34-311-197

Nyíregyháza

Periféria Egyesület: 06-42 - 504-617
06-42 - 508-618 06- 20-33-28-762
Huszár telepi alközpont:
06-42-315-719

Miskolc:

Napfényt az Életnek: 06-46-324-525

Budapest

Szex Edukációs Alapítvány: 06-209-603-700

**Áldozatvédelmi irodák Magyarországon:
Civil és rendőrségi áldozatvédelmi irodák**

Budapest

Fehér Gyűrű Közhasznú Egyesület, az Európai Áldozatvédő Fórum tagja
Cím: 1055 Budapest, Szt. István krt. 1.
Tel/Fax: 312-2287

Budapest XXI. kerület
2. Bűnmegelőzési és Áldozatvédelmi Iroda,
Cím: Budapest XXI. Csikó sétány 2/B

Baranya megye

Pécs

Áldozatvédelmi Iroda
cím: 7622 Pécs, Széchenyi tér 9.
Tel.: 06/72-500-424

Bács-Kiskun megye

Kecskemét
Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 6000 Kecskemét, Kossuth Lajos tér 1.
Tel.: 06/76-513-300

Kiskunfélegyháza

Áldozatvédelmi Iroda Kiskunfélegyháza
cím: 6100 Kiskunfélegyháza, Kossuth Lajos utca 1.
Tel/Fax: 06/76-461-255

Békés megye

Békéscsaba
Megyei Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 5600 Békéscsaba, Derkovits sor 2.
Tel.: 06/66-323-417

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Miskolc

Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 3527 Miskolc, Fábián kapu 4.
Tel.: 06/46-514-511

Áldozatvédelmi Tanácsadó Iroda
Cím: 3527 Miskolc, Zsolcai kapú 32.
Tel.: 06/46-514-500 /23-27

Kazincbarcika
Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 3700 Kazincbarcika, Barátság tér 1-3.
Tel.: 06/48-310-644

Mezőkövesd
Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 3400 Mezőkövesd, Mátyás király út 114.
Tel.: 06/49-412-211

Ózd
Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 3600 Ózd, Árpád vezér út 22/A.
Tel.: 06/48-470-080

Sátoraljaújhely
Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 3600 Sátoraljaújhely, Kossuth tér 5.
Tel.: 06/47-321-211

Csongrád megye

Szeged
Áldozatvédelmi és Ügyfélszolgálati Iroda
Cím: 6741 Szeged, Rákóczi tér 1. VI/610/A.
Tel.: 06/62-566-089

Fehér Gyűrű Szegedi Irodája
Cím: 6722 Szeged, Berzsényi u. 3. földszint,
Tel.: 06/62-424-454

Fejér megye

Székesfehérvár
Bűnmegelőzési, Áldozatvédelmi és Vagyonvédelmi Iroda
Cím: 8000 Székesfehérvár, Beregszászi út 2.
Tel.: 06/22-300-592

Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 8000 Székesfehérvár, Sütő u. 12. Családsegítő Központban
Tel.: 06/22-541-646

Győr-Moson-Sopron megye

Győr

Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 9200 Győr, Honvéd liget 1.
Tel.: 06/96-500-457

Hajdú-Bihar megye

Debrecen

Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 4024 Debrecen, Vármegyeháza u. 9.
Tel.: 06/52-516-483

Heves megye

Füzesabony

A Fehér Gyűrű Füzesabonyi Áldozatvédő Irodája
Cím: 3390 Füzesabony, Baross út 12.
Tel.: 06/36-341-800

Hatvan

A Fehér Gyűrű Hatvani Áldozatvédelmi Irodája
Cím: 3000 Hatvan, Bástya u. 12.
Tel.: 06/37-342-148

Gyöngyös

A Fehér Gyűrű Gyöngyösi Áldozatvédelmi Irodája
Cím: 3200 Gyöngyös, Fő tér 9.
Tel.: 06/37-312-551/41-42

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Szolnok

Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 5000 Szolnok, Városmajor u. 67/A
Tel.: 06/56-230-470

Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 5000 Szolnok, Szabadság tér 7.
Tel.: 06/56-424-502

Törökszentmiklós

Áldozatsegítő és Tanácsadó Iroda
Cím: 5200 Törökszentmiklós, Kossuth út 143.
Tel.: 06/56-390-257

Komárom-Esztergom megye

Tatabánya

Áldozat- és Vagyonvédelmi Iroda
Cím: 2800 Tatabánya, Platán tér 10.
Tel.: 06/34-310-921

Nógrád megye

Balassagyarmat

A Fehér Gyűrű Balassagyarmati Áldozatvédő Irodája
Cím: 2660 Balassagyarmat, Deák Ferenc u. 23.
Tel.: 06/35-312-132, 06/35-315-767 (állandó üzenetrögzítő)

Rétság

A Fehér Gyűrű Rétsági Áldozatvédő Irodája
Cím: 2651 Rétság, Rákóczi ut 10.
Tel.: 06/35-350-144

Szécsény

Bűnmegelőzési és Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 3170 Szécsény, Ady Endre u. 12.
Tel.: 06/32-370-860

Pest megye

Cegléd

Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 2701 Cegléd, Rákóczi út 22-24.
Tel.: 06/53-310-066

Dunakeszi

Áldozatvédelmi, Bűnmegelőzési és Vagyonvédelmi Iroda
Cím: 2120 Dunakeszi, Tábor u. 2-4.
Tel.: 06/27-341-402

Érd

Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 2030 Érd, Felső u. 4.
Tel.: 06/23-365-007

Gödöllő

Bűnmegelőzési Tanácsadó Iroda
Cím: 2100 Gödöllő, Dózsa Gy. u. 2. I/114.
Tel.: 06/28-432-066

Monor

Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 2200 Monor, Kossuth u. 78-80.
Tel.: 06/29-412-634 és 06/29-413-511

Nagykátai

Nagykátai Rendőrkapitányság Áldozatvédelmi Iroda
Cím: Nagykátai, Szabadság tér 17.fsz.4.
Tel.: 06/29-440-004

Kiskunlacháza

Bűn- Balesetmegelőzési és Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 2340, Kiskunlacháza, Dózsa Gy. u. 217
Tel.: 06/24-430-007

Szigetszentmiklós

Áldozat- és Vagyonvédelmi Tanácsadó Iroda
Cím: 2310 Szigetszentmiklós, Gyári út 88.
Tel.: 06/24-466-003

Vác

Panaszfelvevő és Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 2600 Vác, Zrinyi u. 7.
Tel.: 06/27-314-022

Somogy megye

Kaposvár

Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 7400 Kaposvár, Szent Imre u. 14. 06/82-502-709 és 06/82-502-700/21-09

Balatonföldvár

Balatonföldvári Bűnmegelőzési és Áldozatvédelmi
Központ (Nyári idényben működik)
Cím: 8623 Balatonföldvár, Petőfi u. 1.
Tel.: 06/84-540-124

Balatonlelle

Balatonlellel Áldozatvédelmi Iroda
(Nyári idényben működik)
Cím: 8638 Balatonlelle, Petőfi u. 2.
Tel.: 06/85-554-832

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Nyíregyháza

Áldozatvédelmi és Információs Iroda
Cím: 4400 Nyíregyháza, Ungvár sétány 25. fsz.1.
Tel.: 06/88-311-666/33-97

Tolna megye

Szekszárd

Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési és
Vagyonvédelmi Centrum Áldozatvédelmi Iroda
Cím: 7100 Szekszárd, Tartsay u. 2.
Tel.: 06/74-501-100/35-68

Veszprém

A Fehér Gyűrű Egyesület Veszprém Megyei Irodája
Cím: 8200 Veszprém, Kossuth u. 10. II/218.
Tel.: 06/88-579-079/117

13. Szakirodalmi jegyzék

100 kérdés és válasz a prostitúció megértéséhez. 1997. szerk. Forrai Judit. Kiút Veled Egyesület és a Fészek Mozgalom (Mouvement de Nid, Franciaország)

Balogh Anikó: Magyar nők prostitúciója az Interpol Magyar Nemzeti Iroda munkájának tükrében. Belügyi Szemle. Különszám 2000/3. 56-65.

Betlen Anna: Képmutatás A képmutatás törvényi útja: egy lépés a prostitúció legalizálása felé. Fundamentum. 1998. IV.

Bodó Gábor: A sürgősségi ellátások és az utcai szociális munka . Periféria Füzetek 1994/3

Dobszai Szilárd: A veszprémi utcai szolgálat. Hajszolt Hírlap 1997./8. / óvatosan.../

Fehér Lenke és Forrai Judit: Prostitúció, prostitúcióra kényszerítés, emberkereskedelem. Budapest. 1999. Nőképviseleti Titkárság. 300. old. ISBN963 7025 67 7.

Forrai J. :Ne dőlj be! Emberkereskedelem megelőzése. Középiskolai oktatási program .Budapest. 2002. Nemzetközi Migrációs Szervezet(IOM) ISBN 963 00 8962 9

Forrai J. A nemi betegségek és a prostitúció kérdése Budapesten régen és ma. Összehasonlító vizsgálat Melly József munkássága alapján. Jubileumi évkönyv. szerk: Prof. Dr. Morava, Dr. Forrai, Dr. Tahin. Budapest.1999.SOTE Közegészségtani Intézete p. 70-80.

Forrai J. A prostitúció, mint társadalmi konfliktus. Rendi társadalom, polgári társadalom III. kötet. Társadalmi konfliktusok, Salgótarján. 1991.319-325.

Forrai J. A serdülőkorú szexuális ismeretek és magatartás. In Szexológiai olvasókönyv. Felelős szerk. Lux Elvira..Budapest.2000. Osiris 16-33.

Forrai J. Amerika felfedezése és az európai szifilisz. Orvosi Hetilap. 134. 8. 422-425.1993.

Forrai J. Fények és árnyak a millenniumi ünnepségen. Szerep és alkotás .Szerk. Nagy Beáta és Sárdi Margit. Debrecen. 1997. Csokonai. 213-227.

Forrai J. Férfi és női utcai prostituáltak, összehasonlító vizsgálat. Szexuálisbetegségek. Addictológia Hungarica. VI. évf. 1998. 6. sz. 434-442.

Forrai J. Kávéházak és kéj nők. Budapesti Negyed (lap a városról) 1996. 12-13. sz. 110-120.

Forrai J. Lőrincz N.: Az utcai szociális munka a prostituáltak megsegítésének szolgálatában. Budapest. Wesley János lelkészképző Főiskola. 2003.

Forrai J. Prostitúció a régi Budapesten. Historia, XV. 8. 33-35.1993.

Forrai J. Prostitúció, emberkereskedelelem. Gondolatok az emberkereskedelemtől a készülő ENSZ-konvenció tükrében. Belügyi Szemle.(különszám) 2000/3. 28-39.

Forrai J.: Magánélet és az egészség kultúrája I.. Ismeretek fejlesztése, módszertana az iskolai oktatásban. Budapest, Dialóg Campus.2002

Forrai J.: "Tízennyolcz éves fiainkhoz" Nemi felvilágosítás a századfordulón. Egészségnevelés 30. 125-128. 1989.

Forrai J.:A prostitúció reformterve a francia forradalom idején. Orvosi Hetilap 131. 12. 641-643. 1990

Forrai Judit: Értelmi sérültek érzelmi és szexuális nevelése. Szex Edukációs Alapítvány. 2003.

Gallovích Jenő. A leánykereskedelelem. Nőkereskedelelem Ukrajnában, a Cseh Köztársaságban. Belügyi Szemle. Különszám 2000/3. 78-105.

Gyuris Tamás: Az utcai gondozás esélyei a szociális munkában Periféria Seria I. Bp. 1992.

Komáromi Éva: Egy utcai szociális munkás képzés krónikája. Periféria Seria I.Bp.1992.

Kőhalmi László: Gondolatok az ezredforduló leánykereskedelmének sajátosságairól. Belügyi Szemle. Különszám 2000/3. 73-78.

Lőrincz Norbert: Prostituáltak körében végzett utcai szociális munka. Esély 1994/

Lőrincz-Pattyán-Szoboszlai: Az utcai szociális munka jelene, dilemmái. Hajsolt Hírlap 1998.

Mező Dóra A Nemzetközi Migrációs Szervezet szerepe a nőkereskedelelem megelőzésében. Belügyi Szemle. Különszám 2000/3. 122-129.

Morvai Krisztina-Pap Enikő: Mi tudnak a fiatal magyar nők a prostitúcióról és a nőkereskedelemtől? Belügyi Szemle. Különszám 2000/3. 39-56.

Radoszav Miklós: Gondolatok az utcai gondozásról in. Kézikönyv a szociális munka gyakorlatához Szociális Szakmai Szövetség Bp.1996.

Szoboszlai Katalin - Pattyán László: Utcai szociális munka. Hajsolt Hírlap 1998/1, 1998/2.

Urbán Beatrix: Kallódó - csellengő fiatalok az utcán - a Láncszem Utcai Szociális Gondozóbázis tapasztalatai. Hajsolt Hírlap 1998. 4-6.

USZSE: Az utcai szociális munka Szakmai Alapelvei. fénymásolat

Vajna Virág: Zsuzsa nevelőotthonból. Esettanulmány. Belügyi Szemle. Különszám 2000/3.

Vas Gizella- Borai Ákos: Gondolatok az emberkereskedelemtől a készülő ENSZ-konvenció tükrében. Belügyi Szemle. Különszám 2000/3m 2000/319-28.

14. Oktatást minőségbiztosítása – felmérés - kérdőív

Monitoring

A Ne dőlj be! Program 2002-es indításának és hatékonyságának vizsgálatát közöljük most. A program indításánál monitoring vizsgálatot két iskolában Hárs Veronika a program koordinátor végezte. Ennek eredményei

1. Angol-francia tagozatos általános iskola és gimnázium
Budapest, III. Zápor u. 90.

2001. május 23-i előadás értékelése

Jelen volt 35 diák

Leadott kérdőívek száma 34

Ahhoz, hogy olyan programot dolgozzunk ki, amely megfelel a középiskolás diákoknak szükség van véleményedre. Az alábbi kérdésekre szeretnék választ kapni, még pedig úgy, hogy a véleményednek/értékelésednek megfelelő számot bekarikázod. (1-es a legrosszabbat az 5-ös a legjobbat jelenti)

Kérdés	1	2	3	4	5
Mennyire volt számodra hasznos az előadás?	-	1	5	8	20
A videofilm segítette-e a probléma megértésében?	-	1	-	10	23
Az itt elhangzottakat továbbadod-e barátaidnak?	1	3	9	6	15
Beszélsz-e róla szüleiddel, családtagjaiddal?	4	1	9	5	15
Milyen volt az előadó?	2	1	3	8	20

2. Gyermek- és Ifjúságvédelmi Intézet – Átmeneti Otthon
Budapest VIII. Alföldi u. 9-13.

2001. június 14-i előadás értékelése

Jelen volt 14 diák (13 és 20 év közötti lányok, akik 3 nap és 1 év közötti különböző időtartamban lakói az átmeneti otthonnak. Leadott kérdőívek száma: 14

Kérdés	1	2	3	4	5
--------	---	---	---	---	---

Mennyire volt számodra hasznos az előadás?	-	-	4	3	7
A videofilm segítette-e a probléma megértésében?	-	-	3	1	10
Az itt elhangzottakat továbbadod-e barátaidnak?	2	-	2	6	4
Beszélsz-e róla szüleiddel, családtagjaiddal?	4	-	2	2	6
Milyen volt az előadó?	1	1	2	2	8

“ NE DŐLJ BE” oktatási program értékelése

14.1. A vizsgálat célja

A felmérés célja hármas, segítségével:

- ellenőrizni lehet, hogy a “Ne dőlj be” tájékoztató füzet, illetve videófilm, valamint a vetítést követő beszélgetés megfelelően tájékoztatta-e a fiatalokat,
- a tanulók a tudnivalók közül melyre emlékeznek, melyekre nem,
- milyen a helyes és helytelen válaszok aránya, azaz milyen hatékony volt a felvilágosító munka.

Az előző pont megállapításaira támaszkodva javaslatokat lehet tenni a szükséges módszertani változtatásokra.

Az eredmények összegzése, az összefüggések feltárása lehetővé teszi, hogy a felvilágosítás a fiatalok - különböző jellemzők alapján kialakuló- csoportjai számára speciális programokat dolgozzanak ki.

A különböző csoportok (pl. iskolatípus, az iskola telephelye, szülők legmagasabb iskolai végzettsége stb. szerinti) tudásszintjét, igényeit, beállítottságát, életvitelét is figyelembevevő felvilágosító programok megsokszorozhatják ennek a munkának az eredményességét.

14.2. A vizsgálat módszerei

A kutatás kérdőíves felméréssel történik. A kérdőív több részre tagolódik, s meglehetősen szerteágazó témaköröket ölel fel. Erre azért van szükség, mert a fiatalok körében végzett korábbi felméréseink (pl. középiskolások, sorkatonai szolgálatot teljesítők alkoholfogyasztási, dohányzási, drogfogyasztási szokásai, attitűdje, veszélyérzete, ismeretei) és evaluációink (prostituáltak, fiatalok, illetve női elítéltek, anonim AIDS szűrésen résztvevők, melegek körében az AIDS-szel kapcsolatos felvilágosító munka hatékonyságának vizsgálata) tapasztalatai azt mutatják, hogy komoly összefüggés mutatkozik:

- a fiatalok szocio-demográfiai jellemzői, családi háttere, életvitele baráti kapcsolatai,
- veszély-és felelősségérzete, ezzel kapcsolatos attitűdjei és az új ismeretek elsajátítására való nyitottság és készség között.

A vizsgálat köre

A próbakérdőívet egy budapesti gimnázium¹⁰ három osztályában 92 tanuló töltötte ki. A végleges változat kérdéseire egy ceglédi gimnázium és négy szakközépiskola hallgatói (227 fő) válaszoltak.¹¹

A kérdezés

A próbakérdezés¹² 2001. június 15-16-án történt a Szinyei Merse Pál Gimnázium két tagozatos (kémia/biológia, angol) és egy nem tagozatos osztályában. A diákok érdeklődéssel nézték a filmet, szívesen bekapcsolódtak a vetítést követő beszélgetésbe. A kérdőívet is készségesen kitöltötték. A foglalkozás visszhangja jó volt mind a tanárok, mind a diákok körében. A válaszok feldolgozásának eredményeként az alábbi következtetések adódnak. A fiatalabb korosztályhoz tartozó, nem tagozatos (17 fő 14-16 éves 9. évfolyamos diák) és az idősebb tagozatos (75 fő 17-19 éves 11. Évfolyamos diák) hallgatók válasza érdekelt eltéréseket mutatnak.¹³ A 9. osztályos nem tagozatos hallgatók jobb anyagi helyzetűek (75 %-uk nagyon jó anyagi helyzetűnek vallotta magát), mint idősebb társaik (itt a nagyon jó anyagi helyzetűek aránya 38 %). A nem tagozatos diákok 18 %-ának nincs testvére, míg ez az arány a másik csoportban mindössze 2 %. A kilencedikesek több mint kétharmada még sohasem dolgozott, a tizenegyedikeseknél ez az arány 35 %. Ezzel ellentétben ennek a csoportnak a tagjai a többiekhez képest nagyobb arányban gondolt nyári (42 %, 25 %), illetve az iskolát követő (48 %, 24 %) külföldi munkára. A fiatalabb korosztályhoz tartozók hiszékenyebbnek tartják magukat, mint idősebb társaik.¹⁴

A film és a foglalkozás nagyobb sikert aratott a 17-19 évesek körében, mint a 14-16 éves diákok között. A próbakérdezés tapasztalatai alapján a kérdőívet véglegesítettük.¹⁵ A kérdezés 2001. decemberében a ceglédi AIDS világnapi rendezvényen résztvevő 227 diák körében történt. Tekintettel arra, hogy a kérdőív első és végleges változata lényegében azonos kérdéseket és válaszlehetőségeket tartalmazott mód nyílt a fővárosi és vidéki diákok csoportjainak összehasonlítására.¹⁶

A feldolgozás módja

A feldolgozást számítógépen az SPSS matematikai-statisztikai programcsomag felhasználásával végeztük el.

¹⁰ Szinyei Merse Pál Gimnázium Budapest VI. Szinyei Merse Pál utca 7-9.

¹¹ Kossuth Lajos Gimnázium, Károlyi Mihály Kereskedelmi Szakközépiskola, Közgazdasági Szakközépiskola, Bem J. Műszaki Szakközépiskola, Török János Egészségügyi és Mezőgazdasági Szakközépiskola- Cegléd

¹² A próbakérdőívet ld. 1. Mellékletben.

¹³ A legfontosabb összefüggéseket bemutató táblázat a 3. Mellékletben található.

¹⁴ Mennyire tartod magad hiszékenynek? Nem: 9.o. 15 %, 11. O. 35 %, néha: 9.o. 68 %, .

¹⁵ Ld. a mellékletben.

¹⁶ Figyelembe kell azonban venni, hogy a dolog természetéből adódóan a próbakérdőívet kitöltők csoportja kisebb létszámú, mint a végleges kérdőívet kitöltőké, ezért az ő véleményeiket tükröző válaszok összesítéséből adódó következtetések a megalapozottabbak.

14.3. A két sokaság általános jellemzése

A megkérdezettek nemek szerinti eloszlása mindkét csoportban közel azonos (Budapesten a fiúk aránya 30 %, a lányoké 70 %, vidéken a fiúké 33 %, a lányoké 67 %). A fővárosiak 40%-a idősebb 16 évesnél, a ceglédieknél ez az arány 22%. A legnépesebb korosztály mindkét esetben a 16 éveseké.¹⁷ A vidéki középiskolába járók 16 %-a gimnazista, 80 %-a szakközépiskolás.¹⁸ A két csoporthoz tartozók édesapjának legmagasabb iskolai végzettsége jelentősen eltér egymástól.

1. tábla

A vidéken és Budapesten középiskolába járók édesapjának legmagasabb iskolai végzettsége

Édesapa legmagasabb iskolai végzettsége	Iskola telephelye	
	Budapest N=92	Vidéki város N=227
Nincs válasz	11	2
8 általános, vagy kevesebb	2	7
Szaktanácsképző (ipari tanuló)	18	49
Szakközépiskola	17	23
Gimnázium	10	5
Főiskola, egyetem	42	14
Összesen	100	100

A Szinyeisek zömének (42 %) édesapja felsőfokú végzettségű, míg a ceglédiek túlnyomó többségükben (49 %) szaktanácsok gyermekei.

A családi légkör a vidéki középiskolák hallgatóinak 48 %-a esetében barátságos, barátságos. Ezzel szemben a fővárosi családokban élőknek csak 34 %-a mondhatja el ezt magáról.

2. tábla

A belföldi munka vállalás és a középiskola telephelyének összefüggése

Dolgozott-e már belföldön	Iskola telephelye	
	Főváros N=92	Vidéki város N=227
Nincs válasz	2	3
Soha	44	37
Egyszer	29	16
Néhányszor	16	27
Rendszeresen	8	12
Állandó munkahelyem van	1	5
Összesen	100	100

Válaszadóink mindkét csoportja dolgoznak mondható, hiszen kétharmaduk dolgozott már nyáron belföldön.

A munkalehetőségekről mind Pesten, mind vidéken barátoktól, rokonoktól, ismerősöktől értesültek.¹⁹

¹⁷ Budapesten 46 %, Cegléden 33 %.

¹⁸ A budapestiek mindnyájan gimnazisták.

¹⁹ Budapest 38 %, Cegléd 41 %.

A vidéki városban középiskolába járók és a pesti gimnazisták azonos arányban (40 %) gondolnak arra, hogy a nyári szünetben külföldön dolgozzanak. Alkalmi munkát, táncosnői állást senki sem vállalna.

A vidéki iskolások kisebb mértékben (29%) szándékoznak külföldön dolgozni tanulmányaik végeztével, mint pesti társaik (40%). Ebben az esetben sem szándékszik senki sem alkalmi munkahelyen, vagy táncosnőként elhelyezkedni. A külföldön tartózkodás idején a válaszadók zöme szüleivel tartaná a kapcsolatot, második helyen említik a barátokat, illetve azt akivel együtt járnak. A diákok ha külföldön bajba kerülnének elsősorban szüleikhez fordulnának segítségért.²⁰ Második lehetőségként legtöbben a barátokat említik.²¹ Kevesen gondolnak veszély esetén arra, hogy a rendőrséghez forduljanak, s szinte senki sem próbálna kapcsolatba lépni a magyar követséggel. Feltűnően nagy különbséget találunk a vidékiek és a fővárosiak fatalizmushoz való viszonyában.

3. tábla

A fatalizmushoz való viszony és az iskola telephelye közötti összefüggés

Mennyire ért egyet a következő kijelentéssel. "A sorsát senki sem kerülheti el."	Iskola telephelye	
	Budapest N=92	Vidéki város N=227
Nincs válasz	2	3
Egyáltalán nem	35	15
Valamennyire	24	18
Részben	20	37
Lényegében	6	17
Teljesen	13	10
Összesen	100	100

Érdekesnek és a "Ne dőlj be" foglalkozások megtartásánál figyelembe veendő szempontnak tartjuk, hogy a vidéki középiskolában tanulók közül milyen sokan (64%) érzik úgy, hogy saját sorsuk alakulása nem tőlük függ elsősorban, többé-kevésbe ki vannak szolgáltatva a fátumnak. Az a kérdés, amely arra keresi a választ, mi a véleménye a diákoknak, arról, hogy ők kerülhetnétek-e a filmben megjelenített helyzetbe nem szerepelt a próba kérdőívben, ezért csak a ceglédiek körében végzett vizsgálat eredményeit tudjuk ismertetni. A diákok 35 %-a úgy érzi övele ilyesmi nem fordulhat elő, 21 %-uk bizonytalan, 13 %-uk szerint esetleg megtörténhet ilyesmi, 12 %-uk a körülményektől teszi függővé azt, hogy bedőlne-e, 8 %-uk elképzelhetőnek tartja, hogy becsapják. A filmet és a foglalkozást a diákok mindkét csoportja nagyjából hasonlóan értékelték. Háromnegyedük jónak, vagy nagyon jónak, 15 %-uk közepesnek tartotta, s mindössze 11 %-uk gondolta úgy, hogy a film és a foglalkozás egyaránt gyenge, vagy nagyon gyenge volt.

14.4. A szocio-demográfiai jellemzők összefüggése a diákok tudásszintjével, a munkavállaláshoz való viszonyával, veszély-és felelősségérzettel kapcsolatos attitűdjével

²⁰ Budapest 82 %, vidéki város 69 %.

²¹ Budapest, barátok 18 %, rendőrség 11 %. Vidéki város barátok 12, rendőrség 11 %.

A belföldi munkavállalási hajlandóság és a nem között szignifikáns összefüggést²² találtunk mindkét csoportban. A fiúk esetében a lányokhoz képest nagyobb eséllyel fordul elő a rendszeres munkavállalás, és ritkábban találunk olyat, aki még soha sem dolgozott.²³ Nagyon jelentős különbséget találunk a fővárosban tanulók külföldi munkavállalási hajlandósága tekintetében aszerint, hogy fiú, vagy lány volt a válaszadó. Ellentétben a belföldi munkavállalási kedv vizsgálatánál tapasztaltaknál, külföldön a lányok azok, akik nagyobb kedvet éreznek külföldi munkavállalásra.

4. tábla

A külföldi nyári munkavállalási tervek és a nem közötti összefüggés (vidéki város)

N=227

Nem	Akar-e nyáron külföldön munkát vállalni			összesen
	Nincs válasz	Nem	Igen	
Fiú	5	73	22 (-2.1)	100
Lány	1	66	33 (+2.0)	100
Összesen	3	65	32	100

A vidéki városban élő fiúk és lányok egyaránt 42 %-ban akarnak iskola után külföldön munkát vállalni. Ugyanez az arány a fővárosi fiúknál 34 %, a lányoknál 32 %. Mindkét csoport fiataljai elsősorban szüleivel tartaná a kapcsolatot külföldi tartózkodása alatt. A Szinyei gimnázium diákjai és a ceglédi középiskolások esetében is azt tapasztaljuk, hogy a nem és a szülővel való kapcsolattartás között szignifikáns összefüggés van. A lányok szignifikánsan nagyobb valószínűséggel választják a szülővel való kapcsolattartást, mint a fiúk. Hasonló eredményeket kaptunk arra a kérdésre, hogy kitől kérne segítséget kint tartózkodása esetén bajba kerülne. A vidéki középiskolában tanuló lányok közül a fiúkhöz képest 10 %-kal többen értenek nagyrészt, vagy teljesen egyet azzal a kijelentéssel, hogy a sorsát senki sem kerülheti el.²⁴ A ceglédi diákok körében szoros összefüggést tapasztaltunk a kor és a fatalista attitűd között. Az eredmények azt mutatják, minél idősebb valaki annál inkább hajlamos nem egyetérteni a kérdésben foglalt kijelentéssel.²⁵ A fővárosi diákoknál nincs ilyen éles eltérés a korcsoportok szerint. Ők 60 %-ban elvetik azt az elvet, hogy sorsukat a végzet határozza meg. A fiatalok életkoruk növekedésével a filmet és a foglalkozást egyre kedvezőbben ítélik meg.

5. tábla

N=227

Az életkor és a film/foglalkozás megítélésének összefüggése

Korcsoport	Értékelés						Összesen
	Nincs válasz	1	2	3	4	5	
Nincs válasz	0	0	0	50	25	25	2

²² Az összefüggés szorosságának mérésére az adjusztált reziduális nevű mutatót használtuk. Ez a mutató azt fejezi ki, hogy egy adott csoport valamelyik alcsoportjához tartozó eleméhez, milyen valószínűséggel kapcsolódik szignifikáns gyakorisággal egy másik csoport valamely alcsoportjához tartozó eleme. Ha a mutató értéke + vagy - 2 körül mozog akkor a két elem között szoros pozitív, illetve negatív összefüggésről beszélhetünk.

²³ Budapest fiúk, rendszeres munka-adjusztált reziduális értéke +2, lányoknál ugyanebben az összefüggésben -2.1. Vidéki város hasonló adatai + 1.7, -1.7.

²⁴ Az arány a lányoknál 30 %, a fiúknál 20 %.

²⁵ A 14 évesek 23 százaléka nem ért egyet a kijelentéssel, a 17 éveseknél ez az arány 44%.

14 éves	3	3	5	32	45	13	17
15 éves	5	3	8	13	39	31	27
16 éves	0	4	3	3	32	59	33
17 éves	0	0	3	12	29	56 +2.2	17
18 éves, vagy annál idősebb	0	0	17	33	50	0	3
Összesen	3	3	4	15	36	39	100

A vidéki középiskolások közül a gimnáziumba járók szorgalmasabbak, mint szakközépiskolás társaik. A nyári szünidőben 38 %-uk néhányszor, 17 %-uk rendszeresen dolgozott. A szakközépiskolások kétharmada még sohasem dolgozott, a rendszeres munkát végzők 12 %-os arányt képviselnek.²⁶ A nyári külföldi munkavállalás lehetőségét a szakközépiskolások nagyobb eséllyel utasítják el, mint gimnazista társaik. Az iskola elvégzését követő külföldi munkával kapcsolatos tervek esetében éppen fordított a helyzet. A szakközépiskolások a gimnazistáknál nagyobb mértékben hajlamosak tanulmányaik lezárulása után külföldi munkahely után nézni.

A gimnazisták kevésbé fatalisták, közülük a szakközépiskolásokhoz képest több diáknak van esélye elutasítani a “sorsát senki sem kerülheti el” mondást. Ezzel szemben a gimnazisták hiszékenyebbek, mint szakközépiskolás társaik, 54 %-uk valamennyire elképzelhetőnek tartja, hogy hasonló helyzetbe kerüljön, mint a film főhősei. A szakközépiskolásoknak csak 35 %-a gondolja úgy, hogy van valamennyi esélye annak, hogy ő bedőlné egy hasonló hirdetésnek. A film és a foglalkozás étékelése iskolatípusonként azonos. A megkérdezettek édesapjának iskolai végzettsége és a válaszadók belföldi munkavállalási szokásai érdekes összefüggéseket mutatnak.

A szakmunkás, vagy ipari tanuló iskolát végzett apák, Cegléden tanuló gyermekei csekély valószínűséggel vállalnak rendszeresen nyáron belföldön munkát, ezzel szemben a felsőfokú végzettségű apák gyermekei nagy eséllyel dolgoznak rendszeresen nyaranta.²⁷ A vidéki városi diákok közül azok, akik értelmiségi családban élnek a többi társadalmi csoporthoz tartozó diákhöz képest kevésbé elutasítóak a nyári külföldi munkavállalást illetően. (adjusztált reziduális értéke 2.0) A fővárosi gimnáziumban tanulóknál éppen fordított a helyzet. Ugyanezt a képet kapjuk akkor is, ha az iskola elvégzése utáni munkavállalási szándékokat a család társadalmi státuszával összevetve vizsgáljuk. Szoros kapcsolat mutatkozik a vidéki mintában az apák képzettsége és a fatalista attitűd között.

6. tábla

Az apa iskolai végzettsége és a megkérdezett fatalista attitűdjének összefüggése

N=227

Az apa Legmagasabb iskolai végzettsége	A megkérdezett mennyire ért egyet a “Sorsát senki sem kerülheti el” kijelentéssel						
	Nincs válasz	Egyáltalán nem	Valamennyire	Részben	Lényegében	Teljesen	Összesen
Nincs válasz	0	0	0	80	0	20	2
8 általános vagy kevesebb	7	13	20	40	20	0	7
Szakmunkás	1	10(-2.2)	18	41	19	10	48

²⁶ Az iskolatípussal kapcsolatos táblánál csak a ceglédi minta adatait közöljük, mivel Budapestre minden válaszadó gimnáziumba járt.

²⁷ A fővárosi mintában nem találtunk számottevő összefüggést.

Szakközépiskola	4	18	14	33	16	16	23
Gimnázium	8	33(+1.8)	8	25	17	8	5
Főiskola, egyetem	3	24	30(+2)	27	12	3	15
Összesen	3	15	18	37	17	10	100

A táblázatot szemlélve arra a következtetésre jutunk, hogy minél magasabb végzettségű az apa, gyermekének annál nagyobb esélye van arra, hogy ne legyen fatalista. A budapesti gimnázium tanulóinál a helyzet hasonló.

14.5. A munkához való viszony

A nyári szünetben, belföldön történő munkavégzés gyakorisága mindkét csoport esetében szorosan összefügg a külföldi munkavállalási szándékkal, tervezzék azt akár a nyári szünetben, akár az iskola végeztével. Azok, akik még sohasem dolgoztak kisebb arányban (24%) gondolnak külföldi munkára, mint a nyári szünetekben magyarországi munkahelyeken rendszeresen dolgozók (46 %). Hasonló összefüggést találunk a budapesti dákok körében is. Nem meglepő, hogy szoros összefüggés van a külföldi nyári illetve iskola utáni munkavégzés között. Azok a budapesti és vidéki tanulók, akik nyári munkát terveznek, nagyobb számban akarnak az iskola befejezése után is külföldön dolgozni, mint azok a társaik, akik elutasítják a külföldi állás gondolatát.

14.6. A felelősség-és veszélyérzettel kapcsolatos attitűdök /fatalizmus, hiszékenység/

Nagyon szoros kapcsolatot fedeztünk fel a fatalizmushoz való viszony és a hiszékenység között. Azok, akik úgy érzik “ sorsukat nem kerülhetik el”, nagyobb mértékben tartják magukat hiszékenynek, mint azok, akik úgy gondolják életüket elsősorban maguk alakítják. Ezt az alapállást nagyon veszélyesnek érezzük.

7. tábla

N=227

A fatalizmushoz való viszony és a hiszékenység mértékének összefüggése

Fatalista beállítottság	Hiszékenység mértéke						
	Nincs válasz	Nagyon kicsi	Kicsi	Közepes	Nagy fokú	Nagyon nagy fokú	Összesen
Nincs válasz	33	17	17	0	17	17	3
Nagyon gyenge	9	21	53	12	0 (-2.3)	6	15
Gyenge	20	12	39	15	10	5	18
Közepes	7	27	32	15	13	6	37
Erős	11	21	34	11	16	7	17
Nagyon erős	9	18	23	14	18	18 (+2)	10
Összesen	11	21	35	13	12	8	100

A fenti összefüggéshez hasonlóan veszélyesnek ítéljük azt a tendenciát, hogy minél **hiszékenyebb valaki, annál elutasítóbb a “Ne dőlj be” foglalkozással kapcsolatban.**

8.tábla

N=227

A hiszékenységi mértékének és a “Ne dőlj be” foglalkozás értékelésének összefüggése

Hiszékenységi mérték	A foglalkozás értékelése						Összesen
	Nincs válasz	1	2	3	4	5	
Nincs válasz	16	0	8	32	20	24	11
Nagyon kicsi	0	2	2	10	40	46	21
Kicsi	0	1	8	14	34	44	35
Közepes	3	7	3	17	13	37	13
Nagy	0	4	0	19	58	19(-2.2)	12
Nagyon nagy	6	12 (+2.2)	6	0(-1.8)	29	47	8
Összesen	3	3	5	15	36	39	100

14.7. Függelék

A „Ne dőlj be!” oktatási program értékeléséhez érdekes adalékként szolgál a **Bányai Júlia Nevelőotthon- és Szakiskolában²⁸ megtartott foglalkozás** során kitöltött kérdőívek feldolgozásából származó eredmények ismertetése. Ezek a megállapítások semmiképpen sem azért kerültek a függelékbe, mert a diákoknak ezen csoportját nem tartjuk fontosnak. Az okok módszertani jellegű. A válaszadók alacsony száma, arra int bennünket, hogy óvatosan vonjuk le következtetéseinket. A „Ne dőlj be” foglalkozáson **negyvenen** vettek részt. A válaszadók részben a nevelőintézet lakói, akik vagy a helyi szakiskolában, vagy más intézményben tanulnak, részben olyan „külsősök”, akik nem itt élnek, de idejárnak szakiskolába. A pontos arányokat nem ismerjük, mert az anonimitás megőrzése érdekében nem kérdeztünk rá arra, hogy ki a nevelőintézet lakója. Meglátásunk szerint a film felkeltette a fiatalok érdeklődését. A kérdőívet mindenki készségesen kitöltötte. Tekintettel a minta viszonylag kis elemszámára, elemzésünk során elsősorban az **alapmegozslásokra**, illetve ezeknek a fővárosi illetve vidéki középiskolások körében összegyűjtött hasonló típusú adatokhoz viszonyított **jellegetes eltéréseire** koncentráltunk. A **keresztösszefüggések** közül csak a nagyon markánsakat emeltük ki.

A foglalkozáson résztvevők 18 %-a **fiú**, 80 %-a lány. (A nevelőintézetben csak lányok laknak) A válaszadók 53 %-a 17 éves, vagy annál idősebb. Ez azzal magyarázható, hogy az intézetben 18 kor után is ott lehet maradni, ha az illető valamilyen szakmát tanul. Vannak olyan külsős hallgatók is, akik 18 éves koruk után itt tanulnak valamilyen „kis szakmát” (virágkötészet, fazekasság, bőrtárgykészítő). A kérdőívet kitöltők zöme (68 %) **szakmunkástanuló**. A megkérdezettek megdöbbentően magas (20%) arányban nem ismerik apjukat, vagy nem tudják milyen végzettséggel rendelkezik. A felmérés másik két csoportjához viszonyítva a „bányaisok”

²⁸ 1045. Budapest Árpád u. 199.

édesapja általában alacsonyabb képzettségű.²⁹ A válaszadók fele valamikor már **dolgozott nyári szünideje** idején. A külföldi munka tekintetében kevésbé tűnnek aktívnak, mint pesti gimnazista, illetve ceglédi középiskolás társaik. Kétharmaduknak nem áll szándékában **sem nyáron, sem az iskola végeztével külföldön munkát vállalni**. Azok, akik tanulmányaik befejezése után terveznek ilyesmit (34%), zömében gyermekfelügyeletet vállalnának. Voltak néhányan, akik azért akarnak külföldön dolgozni, hogy minél távolabb kerüljenek a családjuktól.

A **munkalehetőségekről**, a másik két csoportba tartozó társaikhoz hasonlóan, elsősorban a barátoktól értesülnek. A **külföldi munkavállalási terveiket elsősorban szüleikkel** (53 %) beszélnek meg. (Ez az arány a másik két mintában szereplő 70-80 %-os arányhoz képest alacsony.) Hasonló arányokat tapasztaltunk a lehetséges **segítségnyújtási** lehetőség esetében is. A **fatalista** alapállást illetően a vizsgált populáció a pesti gimnazisták és a vidéki középiskolások között helyezkedik el. (Fatalista beállítottságuk százalékos aránya: Bp. 39 %, vidék 64 %, intézet 58 %.)Többségük (60 %) nem hiszi, hogy **vele előfordulhatna** a filmben bemutatott eset. A kérdőívet kitöltők fele jónak, vagy nagyon jónak tartotta a foglalkozást. (Ez az arány 25 %-kal alacsonyabb, mint a ceglédi diákok értékeléséből számított.)

A **keresztösszefüggések** vizsgálatánál a kis elemszám miatt nagyon körültekintően kellett eljárjunk. Ezt a csoportot szignifikánsan **strukturáló tényezőnek a válaszadók korát találtuk**. A diákok kora jelentősen befolyásolja azt, hogy hogyan ítélik meg a **családi légkört**. A fiatalabbak ebből a szempontból kritikusabbak, mint idősebb társaik. A 17 év fölöttiek közül többen gondolnak **külföldi munkavállalásra**, mint a 14-16 évesek . A 16-17 évesek **szüleikkel** beszélnek meg külföldi munkavállalási terveiket, s baj esetén tőlük várnának segítséget. Az **idősebbek** között legnagyobb arányt (30%) azok képviselnek, akik **senkivel sem osztanánk meg utazási terveiket**. Baj esetén azonban ők is a szülőkhöz fordulnának. A **fatalista beállítottság a kor előrehaladtával, a tapasztalatok felhalmozódásával növekszik**. A 16-17 évesek 20%-a ért egyet lényegében, vagy teljesen azzal a kijelentéssel, hogy a „Sorsát senki sem kerülheti el”, míg ez az arány a 18 év felettieknél 36 %.

A kor és a **hiszékenység feltételezett mértéke** között nincs összefüggés, a válaszadók átlagosan 80-90 %-ban azt állítják, hogy ők „nem dőlnének be”. A **Bányai Júlia Nevelőintézetben végzett felmérésünk tapasztalatai megerősítik** a Színyei Merse Pál Gimnázium és a ceglédi középiskolák hallgatói körében folytatott kérdőíves vizsgálatunk eredményeit. A „Ne dőlj be! program” a 14-20 év közti korosztály számára **érdekesnek és hasznosnak** bizonyul.

A film és a hozzákapcsolódó beszélgetés, a kérdőív kitöltése alkalmas arra, hogy felhívja a figyelmet a külföldi munkavállalás potenciális veszélyeire, a segítségnyújtás módozataira. A fiatalok csoportja nem homogén. A teljes populáción belül különböző szempontok (nem, kor, lakóhely, édesapa képzettsége, családi helyzet stb.) szerint jellegzetesen eltérő alcsoportok rajzolódnak ki. Ezek sajátos tudás- és igényszinttel, befogadóképességgel, attitűddel, életlehetőségekkel rendelkeznek. A programnak előadásmódjában, tematikájában, módszereiben ehhez feltétlenül alkalmazkodnia kell. Ezt a megállapítást a Bányaiában tartott foglalkozás mind módszertani mind elméleti szempontból különösen hangsúlyossá tette. Az Intézetben élők és vagy tanulók -elsősorban családi helyzetük miatt- szocíi-demográfiai jellemzőikben eltérnek a pesti gimnazistáktól és a vidéki középiskolásoktól.

Esetükben az egész populáción belüli jellegzetes eltérések elsősorban a korcsoport köré szerveződnek. A kérdőív kitöltése a korábbi tapasztalatokkal szemben némi nehézséget okozott.

²⁹ 8 általános, vagy annál kevesebb 18 %, szakmunkásképző 18 %, szakközépiskola 18 %, 10 % gimnázium, felsőfokú 15 %.

Például többek számára gondot jelentett a belföldi kifejezés értelmezése. Elvi és nem módszertani jellegű problémákat vet fel az a kérdés, amelyet a kérdőív kitöltése közben hevesen vitatkozó csoport egyik tagja tett fel. „Amikor valaki kiáll a híd alá az munkának számít-e vagy sem.” Azt gondoljuk, hogy ennek a kérdésnek a megválaszolása nem feltétlenül a „Ne dőlj be” oktatási program előadóinak a feladata. Mindenesetre arra hívja fel a figyelmünket, hogy különböző közegekben más és más problémákat kell és lehet tisztázni a foglalkozás kapcsán. Óhatatlanul felmerül a kérdés hányan vannak azok, akik olyan helyzetben élnek, hogy kevés más lehetőséget látnak maguk előtt, minthogy „bedőljenek”, hiszen a „sorsát amúgy sem kerülheti el az ember.”

14.8. Következtetések, javaslatok

1. Az evaluálás tapasztalatai azt mutatják, hogy a “Ne dőlj be” oktatási program:

- felhívta a diákok figyelmét a külföldi munkavállalás veszélyeire,
- tudatosította bennük, mire figyeljenek, milyen teendőik vannak a munkavállalást megelőzően, illetve a külföldi tartózkodás idején,
- tisztázta az emberkereskedelem fogalmát, az ezzel kapcsolatos jogokat,
- ismertette melyek azok lehetőségek, amelyekkel élhetnek, ha külföldön bajba kerülnek.

Az ismeretek gyarapítása szempontjából a program bevezetése elérte a célját, hatékonynak és eredményesnek bizonyult.

2. Fel kell hívnunk azonban arra a figyelmet, hogy a megkérdezettek körében meglehetősen **elterjedt a fatalista attitűd**. Ez **hiszékenységgel** párosulva súlyos veszélybe sodorhatja a fiatalokat, különösen azért, mert éppen a **“hiszékeny-fatalisták”** azok, akik legkedvezőtlenebbul ítélik meg a “Ne dőlj be” oktatási programot. Ez a jelenség nem a kampány hibája, de a **program országos méretű bevezetésénél fel kell hívni az előadók figyelmét erre a szempontra.**

3. Az eredmények összegzése azt mutatja, hogy a **diáktársadalom erősen struktúrált**, több egymástól szocio-demográfiai jellemzőkben, attitűdben eltérő csoportra bomlik. Az előadóknak a foglalkozás megtartása előtt célszerű tájékozódnia arról, hogy **hallgatóságuk milyen összetételű.**

Vizsgálatunk tapasztalatait felhasználva megkíséreltük illusztrációképpen néhány markánsan körülhatárolható csoport vázlatos kissé karikírozott³⁰ képét bemutatni. Az oktatási program kiterjesztésével -remélhetőleg egyre több kérdőív feldolgozásának birtokában- ezeket még tovább árnyalhatjuk.

Jellegzetes csoportot alkotnak a **vidéki városban és a fővárosban tanuló diákok**.

A **budapestiek** zömének édesapja felsőfokú képzettségű, nem túl barátságos családi légkörben élnek, gyakran dolgoznak a nyári szünetben (különösen a fiúk) belföldön és külföldön, az iskola után azonban inkább a továbbtanulást választják, kevésbé fatalisták úgy gondolják saját sorsukat maguk határozzák meg.

A **vidéki** középiskolában tanulók édesapja szakmunkásképzőt, vagy ipari tanuló iskolát végzett, barátságos családjuk van, nem szívesen dolgoznak sem belföldön sem külföldön a nyári szünetben, viszont tanulmányaik végeztével elképzelhetőnek tartják a külföldi munkavállalást, fatalisták és meglehetősen hiszékenyek (főleg a lányok)

³⁰ A karikírozás csak a megfogalmazásra vonatkozik, a “jellemvonások” a szoros korrelációt mutató adatokon alapulnak.

A **gimnazisták tagozatos és nem tagozatos** osztályokba járó tagjai közötti eltéréseket a próbakérdés eredményeinek ismertetésénél már bemutattuk, így erre ehelyütt nem térünk ki.

A **fatalisták** és nem fatalisták csoportja szignifikáns eltérést mutat. A sorsukba belenyugvók vidéki középiskolába járnak (főleg lányok), édesapjuk alacsony iskolai végzettségű, 14-16 évesek, hiszékenyek, elutasítók a külföldi munkavállalás veszélyeit ismertető foglalkozással szemben, annak ellenére, hogy az iskola után szívesen vállalnának külföldön munkát.

Azok, akik úgy érzik sorsukat jórészt maguk irányítják a fővárosi tagozatos gimnáziumba járnak, 17-19 évesek, szívesen dolgoznak nyáron akár külföldön, akár belföldön, nem hiszékenyek, hasznosnak tartották a “ Ne dőlj be“ foglalkozást.

Ennek megfelelően a vetítést követő foglalkozások során **a program más-más elemeire kell nagyobb hangsúlyt fektetni.** (pl. az ismeretek “sulykolása”, a veszély-és felelősségérzet felkeltése stb.)

Elképzelhető, hogy a különböző csoportoknál **módszertani eltérések** is szükségesek lehetnek. (Például a film után beszéljessenek a látottakról, vagy közben stb.)

4. Javasolnánk, hogy a **foglalkozást követően** a diákok töltsék ki – természetesen névtelenül-az “ellenőrző” **kérdőívet.** Ennek egy osztályra vonatkozó **eredményeit** az előadók is tudják értékelni, elképzelhető, hogy ezzel új és hasznos ismeretekhez jutnak, amit oktatói munkájukban, s a következő foglalkozások megtartásában is hasznosítani tudnak.

Elképzelhetőnek tartjuk, hogyha a **pedagógusok igénylik, elküldhetik a kitöltött kérdőíveket, a program gondozóinak, akik** az egész országból beérkezett kérdőívek feldolgozásából származó eredményeket visszajuttathatnák az iskolákba. Ez vélhetően egyaránt hasznosnak bizonyulna pedagógusok számára és a program “ karbantartása” szempontjából is.

Kérdőív

Kedves lányok és fiúk !

Kérjük, segítsétek munkánkat azzal, hogy kitöltitek az alábbi kérdőívet. A válaszadás névtelen, személyetek semmilyen módon nem azonosítható. Erre nincs is szükség, hiszen célunk a vélemények összesítéséből leszűrhető következtetések megfogalmazása.

1. NEMED: 1. férfi 2. nő

2. KOROD: 1. 14 év 2. 15 év 3. 16 év 4. 17 év 5. 18 év
6. 18 év fölött

3. ISKOLATÍPUSOD: 1. Gimnázium, tagozatos osztály 2. Gimnázium, nem tagozatos osztály
3. Szakközépiskola 4. Szakmunkásképző

4. ÉVFOLYAMOD: 1. 9. illetve 1. 2. 10. illetve 2. 3. 11. illetve 3. 4. 12. illetve 4.

5. MI ÉDESAPÁD LEGMAGASABB ISKOLAI VÉGZETTSÉGE?

1. 8 általános, vagy annál kevesebb 2. Szakmunkásképző (ipari tanuló) 3. Szakközépiskola
4. Gimnázium 5. Főiskola, egyetem

6. MI ÉDESANYÁD LEGMAGASABB ISKOLAI VÉGZETTSÉGE?

1. 8 általános, vagy annál kevesebb 2. Szakmunkásképző (ipari tanuló) 3. Szakközépiskola
4. Gimnázium 5. Főiskola, egyetem

7. MILYEN A CSALÁDOD ANYAGI HELYZETE?

1. Nagyon rossz 2. Elég rossz 3. Rossz 4. Közepes 5. Jó 6. Nagyon jó

8. MILYEN NÁLATOK A CSALÁDI LÉGÖR?

1. Nagyon rideg, barátságtalan 2. Rideg, barátságtalan 3. Hol ilyen, hol olyan 4.
Barátságos, meleg
5. Nagyon barátságos, nagyon meleg

9. VELED EGYÜTT HÁNY GYEREK VAN A CSALÁDOTOKBAN? (A féltestvér is beleszámít)

1. Egy 2. Kettő 3. Három 4. négy 5. Négynél több

10. KIVEL ÉLSZ? (Több választ is aláhúzhatsz)

1. Mindkét szülőmmel 2. Csak az édesanyámmal 3. Csak az édesapámmal 4. Valamelyik szülővel és annak második, harmadik stb. házastársával 5. Nagyszülőkkel 6. Nevelőszülőkkel
7. Intézetben 8. Testvéreimmel 9. Másvalakivel, éspedig.....

11. VANNAK-E BARÁTAID?

1. Igen, sok 2. Igen, néhány 3. Inkább csak haverjaim vannak 4. Nincsenek barátaim

12. JÁRSZ-E VALAKIVEL?

1. Most nem, de már jártam valakivel 2. Még sohasem jártam senkivel 3. Igen

13. MIVEL TÖLTÖD A SZABADIDŐDET? (több választ is megjelölhetsz)

1. Magazinok olvasása 2. Könyvek olvasása 3. Zene hallgatás 4. Moziba járás 5. Színházba járás
6. Discóba járás 7. Baráti társaság 8. Bulik 9. Koncertre járás 10. Rendszeres sportolás 11. Könyvtárba járás 12. Számítógépezés 13. Internetezés

14. DOLGOZTÁL-E MÁR NYÁRON BELFÖLDÖN ?

Nem, soha (**Ha ezt választad a 15-18-es kérdésekre nem kell válaszolnod!**) 2. Igen, egyszer
3. Igen, néhányszor 4. Igen, rendszeresen 5. Állandó munkahelyem van

15. MIÉRT KEZDTÉL EL DOLGOZNI? (több választ is megjelölhetsz.)

1. Pénzt akartam keresni magamnak 2. Pénzt akartam szerezni a családnak 3. Unaloműzőnek
4. Valami könnyű és jól fizető állást találtam 5. A barátaim, rokonaim rábeszéltek 6.
Csak úgy

16. HONNAN ÉRTESÜLTÉL A MUNKALEHETŐSÉGRŐL? (több választ is megjelölhetsz)

Munkaközvetítő (diákmunka-közvetítő) irodán keresztül 2. Újságból 3. Televízióból, rádióból
4. Szórólapokból 5. Barátaimtól, rokonaimtól, ismerősömtől 6. Iskolámból

17. MIÉRT HAGYTAD ABBA A NYÁRI MUNKÁT? (több választ is megjelölhetsz.)

1. Mert vége lett a nyárnak 2. Mert megkerestem a szükséges pénzt 3. Mert meguntam
Mert kirúgtak 5. Mert veszélyesnek éreztem a munkát, vagy a munkáltatót 6. Csak úgy 7.
Lejárt a szerződés, befejeződött a munka 8. Egyéb ok(ok)
miatt:.....

18. DOLGOZTÁL-E MÁR ÉVKÖZBEN BELFÖLDÖN ?

1. Nem, soha (**Ha ezt választad a 19-21. kérdésekre nem kell válaszolnod!**) 2. Igen, egyszer
Igen, néhányszor 4. Igen, rendszeresen 5. Állandó munkahelyem van

19. MIÉRT KEZDTÉL EL DOLGOZNI? (több választ is megjelölhetsz.)

1. Pénzt akartam keresni magamnak 2. Pénzt akartam szerezni a családnak 3. Unaloműzőnek
4. Valami könnyű és jól fizető állást találtam 5. A barátaim, rokonaim rábeszéltek 6.
Csak úgy

20. HONNAN ÉRTESÜLTÉL A MUNKALEHETŐSÉGRŐL? (több választ is megjelölhetsz)

1. Munkaközvetítő (diákmunka-közvetítő) irodán keresztül 2. Újságból 3. Televízióból,
rádióból
4. Szórólapokból 5. Barátaimtól, rokonaimtól, ismerősömtől 6. Iskolámból

21. MIÉRT HAGYTAD ABBA A MUNKÁT? (több választ is megjelölhetsz.)

1. Mert megkerestem a szükséges pénzt 2. Mert akadályozott a tanulmányaimban 3.
Még nem akartam 4. Mert
t meguntam 5. Mert kirúgtak 6. Mert veszélyesnek éreztem a munkát, vagy a munkáltatót 7.
Csak úgy 8. Lejárt a szerződés, befejeződött a munka 9. Most is dolgozom 10. Egyéb ok(ok)
miatt

A TOVÁBBI KÉRDÉSEKRE AKKOR IS VÁLASZOLJ, HA NEM TERVEZED, HOGY KÜLFÖLDÖN VÁLLALJ MUNKÁT!

22.GONDOLTÁL-E MÁR KÜLFÖLDI MUNKAVÁLLALÁSRA A NYÁRI SZÜNIDŐBEN? (több választ is megjelölhetsz)

1. NEM 2. Nem gondoltam még rajta 3. NEM mert nem szeretek távol lenni a családomtól
4. NEM, mert félnék egyedül egy idegen országban 5. NEM, mert félnék, hogy valami bajom esik
6. Igen, általánosságban 7. Igen, nyelvtanulás, utazás, pénzkereset céljából külföldi gyermekfelügyelet vállalását 8. IGEN, valamilyen alkalmi munka vállalását nyelvtanulás, utazás, pénzkereset céljából 9. IGEN, táncosnői állás vállalását nyelvtanulás, utazás, vagy pénzkereset miatt 10. IGEN, mert távol akarok lenni a családomtól

23.GONDOLTÁL-E MÁR KÜLFÖLDI MUNKAVÁLLALÁSRA JELELEGI TANULMÁNYAID BEFEJEZÉSE UTÁN? (több választ is megjelölhetsz)

1. NEM 2. Nem gondoltam még rajta 3. NEM mert nem szeretek távol lenni a családomtól
4. NEM, mert félnék egyedül egy idegen országban 5. NEM, mert félnék, hogy valami bajom esik
6. IGEN, általánosságban 7. IGEN,, nyelvtanulás, utazás, pénzkereset céljából külföldi gyermekfelügyelet vállalását 8. IGEN, valamilyen alkalmi munka vállalását nyelvtanulás, utazás, pénzkereset céljából 9. IGEN, táncosnői állás vállalását nyelvtanulás, utazás, vagy pénzkereset miatt 10. IGEN, mert távol akarok lenni a családomtól

24. MILYEN FORRÁST TARTASZ A LEGBIZTONSÁGOSABBNAK, HA MUNKALEHETŐSÉG UTÁN NÉZEL? (több választ is megjelölhetsz)

- 1.Törvényesen hivatalosan bejegyzett munkaközvetítő 2. Diákszövetkezet 3. Barátok, ismerősök, rokonok 4. Televízió, rádió hirdetés 5. Hirdetési újság hirdetése a munka pontos megjelölésével, vezetékes telefonszám, pontos cím megadásával 6. Hirdetési újság hirdetése, amely könnyű, nyelvtudást nem igénylő esetleg erotikus munkát ígér 7. Hirdetési újság hirdetése, amelyben nem adják meg a cég címét, nem írják le pontosan milyen munkáról van szó, s csak mobil számot jelölnek meg

25. KIVEL BESZÉLNÉL UTAZÁSI TERVEIDRŐL? (több választ is aláhúzhatsz)

1. Senkivel 2. Szüleimmal 3. Édesapámmal 4. Édesanyámmal 5. Nagyszüleimmal
6. Testvéremmel, testvéreimmal 7. Más rokonommal 8. Barátaimmal, barátnőimmal 9. Azzal, akivel együtt járok 10. Haverjaimmal, ismerőseimmal 11. Tanáraimmal, nevelőimmal
12. Lelkészemmel, gyóntatómmal 13. Munkaközveítő munkatársával 14. IOM-NaNe ingyenes információs segélyvonal 15. Egyéb éspedig..

26. KIVEL TARTANÁD A KAPCSOLATOT KINT-TARTÓZKODÁSOD ALATT? (több választ is aláhúzhatsz)

1. Senkivel 2. Szüleimmal 3. Édesapámmal 4. Édesanyámmal 5. Nagyszüleimmal 6. testvéremmel, testvéreimmal 7. Más rokonommal 8. Barátaimmal, barátnőimmal 9. Azzal akivel együtt járok 10. Haverjaimmal, ismerőseimmal 11. Tanáraimmal, nevelőimmal 12. Lelkészemmel, gyóntatómmal 13. Munkaközveítő munkatársával 14. IOM-NaNe ingyenes információs segélyvonal munkatársával 16. Egyéb, éspedig.....

27. KITŐL KÉRNÉL SEGÍTSÉGET, HA KINT-TARTÓZKODÁSOD ALATT BAJBA KERÜLNÉL?

(több választ is aláhúzhatsz)

1. Senkitől 2. Szüleimtől 3. Édesapámtól 4. Édesanyámtól 5. nagyszüleimtől 6. testvéremtől, testvéreimtől 7. Más rokonomtól 8. Barátaimtól, barátnőimtől 9. Attól akivel együtt járok 10. Haverjaimtól, ismerőseimtől 11. Tanáraimtól, nevelőimtől 12. Lelkészemtől, gyóntatómtól

13. Munkaközveítő munkatársától 14. Magyar rendőrségtől 15. A külföldi ország rendőrségétől 16. A magyar nagykövetségtől 17. IOM-NaNe ingyenes információs segélyvonal munkatársától 18. Egyéb, éspedig.....

28. JOGOD VAN-E SEGÍTSÉGHEZ, VÉDELEMHEZ, HA KINT-TARTÓZKODÁSOD ALATT PROSTITÚCIÓRA KÉNYSZERÍTETEK, FOGVA TARTOTTAK VAGY KISEBB BŰNCSELEKMÉNYT KÖVETTÉL EL?

1. Nem tudom 2. Ha bűncselekményt követtem el nem 3. Ha prostituált voltam nem 4. Ha csak fogvatartottak és prostitúcióra kényszerítettek, de egyéb bűncselekményt nem követtem el igen
5. Minden körülmények között jogom van hozzá, hogy segítséget, védelmet kapjak

29. HALLOTTÁL-E MÁR AZ IOM NaNe INFORMÁCIÓS SEGÉLYVONALRÓL, TUDODE- E MIVEL FOGLALKOZNAK?

1. Nem hallottam róla, nem tudom mivel foglalkoznak 2. Hallottam róla, de nem tudom mivel foglalkoznak 3. Hallottam róla ésfoglalkoznak

30. MENNYIRE ÉRTESZ EGYET A KÖVETKEZŐ KIJELENTÉSSEL: “A SORSÁT SENKI SEM KERÜLHETI EL.”

1. Egyáltalán nem értek vele egyet 2. Valamennyire egyetértek vele 3. Részben egyetértek vele 4. Lényegében egyetértek vele 5. Teljesen egyetértek vele

31. MENNYIRE TARTOD MAGAD HISZÉKENYNEK?

1. Egyáltalán nem 2. Néha előfordul 3. Bizonyos emberekkel, dolgokkal szemben igen 4. Elégé 5. Nagyon

32. MIT GONDOLSZ VELED ELŐFORDULHATNA AZ, AMI A FILM FŐSZEREPLŐIVEL?

1. Nem tudom 2. Biztosan nem 3. Esetleg 4. A körülményektől függ 5. Sajnos, elképzelhető

33. KÉRJÜK ÉRTÉKELJED AZ ISKOLAI OSZTÁLYZATOKHOZ HASONLÓAN, MENNYIRE TALÁLTAD ÉRDEKESNEK, TANULSÁGOSNAK A FILMET!

1 2 3 4 5

34. KÉRJÜK ÉRTÉKELJED AZ ISKOLAI OSZTÁLYZATOKHOZ HASONLÓAN, MENNYIRE TALÁLOD ÉRDEKESNEK TANULSÁGOSNAK A “VELED ID MEGTÖRTÉNTHET” C. KIADVÁNYT!

1 2 3 4 5

Köszönjük a segítséged !

(Az oktatás során kitöltött kérdőíveket kérjük eljuttatni a következő címre:

Szex Edukációs Kiemelten Közhasznú Alapítvány, 1089. Budapest, Nagyvárad tér 4. dr. Forrai Judit 06-209-603-700)

15. Emberkereskedelem: mítoszok, módszerek és emberi jogok³¹

Az Amnesty International egy 2001-es jelentésében olvashatjuk annak a 24 éves ukrán pszichológus és szociális munkásnak az esetét, akit emberkereskedők külföldre vittek. Abban a hitben indult útnak, hogy egy cég képviselőjére szerződtek. Mindenét elvették és két hónapon keresztül egy lakásban tartották prostitúcióra kényszerítve. „Borzalmas körülmények között éltünk. Egy lány a nyirkos pincében tüdőbajt kapott. A többiek közül is sokan különféle nemi betegségekben szenvedtek. Az ellenségeimnek sem kívánám azt, ami velünk megtörtént.”

Az emberkereskedelem férfiak, nők és gyermekek egyik helyről a másikra szállítása és kényszerített munkára fogása. Ez lehet kényszerített prostitúció, otthoni munka, veszélyes mezőgazdasági tevékenység, építő- vagy éttermi munka illetve a modern rabszolgaság egyéb formája. Az emberi jogok effajta megtagadása ugyanúgy megtörténhet országon belül mint határokon, kontinenseken keresztül.

A nők és a lányok különösen érzékeny kategóriát képeznek – a nők alacsony státusa, szegénységük, a tanulási és képzési lehetőségek hiánya okán. Sok országban felismerik a nemek közötti egyenlőség kialakulásának szükségességét, és ennek előmozdítását politikai prioritásnak tekintik. Azok a nők ugyanis, akiknek több lehetőségük van tanulásra, védelemre, élelemre, munkára, a politikai és jogi rendszer megszólítására, az erőszakmentességre, kevésbé lesznek emberkereskedők áldozatai.

Az emberkereskedők áldozatainak többségét ázsiai nők és gyermekek adják

Mivel ez emberkereskedelem illegális, nehéz megbízható becslésekbe bocsátkozni a probléma volumenét illetően. A jelenség ellen fellépők egyetértenek abban, hogy széleskörű és egyre növekvő gyakorlatról van szó. A Congressional Research Service (CRS) és az Egyesült Államok State Department-je szerint a nemzetközi határokon keresztül történő emberkereskedelem áldozatainak száma – többségük nő és gyermek – eléri az évi 700.000 – 2 milliót. Harmincöt százalékuk 18 év alatti.

A CRS szerint az áldozatok legnagyobb része ázsiai: több mint 225 ezren érkeznek Dél-kelet Ázsiából, több mint 115 ezren pedig Dél-Ázsiából. A volt Szovjetunió vált az emberkereskedők legnagyobb új forrásává, évente 100.000 áldozatot szednek a nemrég függetlenedett államokból. Több mint 75.000 a kelet-európai áldozatok éves száma, míg ez Latin-Amerikában és a Karib-térségben eléri a 100ezret, Afrikában pedig az 50 ezret. Az áldozatok többségét nagyvárosokba, üdülőhelyekre vagy katonai állomásokra szállítják Ázsiában, a Közel-Keleten, Nyugat-Európában vagy Észak-Amerikában.

A közhiedelemmel ellentétben, az emberkereskedők között vannak mind nők, mind férfiak. Sokan tévesen azt hiszik, hogy minden női áldozatot prostitúcióra kényszerítenek, hogy az emberkereskedelem és a prostitúció egy és ugyanaz, hogy az áldozatok tanulatlanok és vidékről származnak. Sok áldozat elvégezte az általános iskolát és egyesek középiskolai vagy annál magasabb végzettséggel rendelkeznek. Sok Fülöp-szigeteki nő, akiket háztartási szolgálként tartanak Hong Kong-ban, hazájában tanárnő vagy nevelő volt. Az orosz és kelet-európai női áldozatok közül pedig gyakoriak a főiskolát végzettek és a nagyvárosiak.

Az emberkereskedelem nagy üzlet

³¹ Melanie Orhant írása, aki az emberkereskedelem-ellenes mozgalom aktivistája

Mivel a célországok közül sokan igyekeznek visszaszorítani a felé irányuló bevándorlást, a migránsok egyre inkább csempészhalózatokra hagyatkoznak, és így potenciálisan veszélyes helyzetekbe hozzák magukat. Az emberkereskedelem nagy üzletté vált; a CRS szerint a szervezett bűnözés harmadik legnagyobb bevételforrását jelenti a drog-és a fegyverkereskedelem után, évente több milliárd dollár hasznot hozva. Határokon belül és keresztül működő szervezett bűnözőcsoportok gyakran "tartanak fenn" emberkereskedő hálózatot. Ezek rendszerezettek, szervezettek, biztos anyagi alapokon nyugszanak és gondoskodnak róla, hogy a törvény keze ne érje el őket. Előfordul, hogy az emberkereskedő egyedül dolgozik vagy kis csoportban és kifejezetten egy adott munkára „szerez be” embereket. Férj-feleség csapatok gyakran házi szolgásgába kényszerítenek nőket, ahol akár évekig rabszolgaként bánnak velük. Az emberkereskedő lehet barát, családtag vagy szomszéd.

Az emberkereskedőknek széles körű módszereik vannak áldozataik becserkészésére. Egyesek szóbeli propagandán és személyes kapcsolaton keresztül csapnak be embereket, akik ki szeretnének vándorolni munkavállalási céllal. Gyermekek esetében az örökbefogadás is előfordul, hogy utána szabadon rendelkezzenek vele. Ha a nők prostitúcióra kényszerítését nézzük, a "toborzás" különféle formákban történhet, újsághirdetésektől házasságközvetítő irodákig. Egyes nők tudják ugyan, hogy prostituáltként fognak dolgozni, nincs fogalmuk azonban leendő kiszolgáltatottságukról, amelyben rabszolgaként tartják őket és nem lesz módjuk elmenekülni kihasználóik elől.

Gyakran biztos munkát ígérnek a nőknek. Az ENSZ Integrated Regional Information Network, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs és a nigériai This Day című lap szerint 2001. júliusában egy nyolc tagból álló ügynökség 20.000 és 200.000 naira közötti összeget (178 és 1.779 USD) ajánlott fel 35 kamaszkorú lánynak "jó" munkáért Európában. A toborzás után a lányokat hosszú és nehéz út várta Nigériától Guineán keresztül Mali-ig. Maliban eladták őket másik ügynökségnek, amely gondoskodott Európába szállításukról (Olaszországon vagy Spanyolországon át), ahol testük eladására kényszerítették őket.

Az emberkereskedők áldozataiktól elvárják, hogy engedelmességgel viseljék sorsukat, mindezt azzal érik el, hogy útlevelüket elveszik, testi és pszichikai visszaéléssel, nemi erőszakkal, kínzással, letartóztatással és deportálással való fenyegetéssel és családtagjaik bántalmazásának fenyegetésével tartják fenn a függőségi állapotot. Az áldozatok gyakran találják magukat a a külvilágtól izolált helyzetben, amennyiben nem értik az ország nyelvét és nem rendelkeznek azonosító iratokkal. Extrém esetben nem tudják, hol vannak, melyik országban. Mindebből következik, hogy nehéz segítséget találniuk. Más esetekben az áldozatok félnek a rendőrségtől, mert azt gondolják, hogy korruptak, vagy az azonnali deportálás lehetősége retenti el őket. Félnak hazatérni a velük szemben fennálló tartozások miatt, hiszen gyakran csempészőik hitelezik meg nekik az utat. Az ottani közösség általi megalázás, amennyiben kiderül, milyen "munkát" végeztek távollétükben, szintén elretenti őket a visszatéréstől, valamint úgy gondolják, otthon sincsenek biztonságban, bármikor máskor áldozattá válhatnak ők vagy családtagjaik.

Az áldozatok gyakran összetett egészségi problémákkal küszködnek

Az emberkereskedők áldozatait gyakran sokszoros testi és pszichikai bajok sújtják. A nők szexuálisan kiszolgáltatott helyzetekben különösen könnyen kapnak különféle nemi betegségeket, hiszen nem áll rendelkezésükre megfelelő orvosi gondozás. Nem jutnak hozzá fogamzásgátló szerekhez, folyamatosan megerőszakolják, majd abortuszra kényszerítik őket. Az otthoni munkát végzők is gyakran kénytelenek nemi vagy egyéb testi erőszakot elszenvedni, a prostitúcióra kényszerített nők pedig különösen ki vannak téve nemi úton terjedő betegségeknek,

stresszhelyzeteknek. A legtöbb áldozat szabadulása után traumás állapotba kerül, a folyamatos testi és lelki erőszak után olyanfajta tüneteket produkál.

2001. június 18-ai számában a Hong Kong Mail egy munkáltató történetét ismertette, aki Indonéziából csempésztett egy nőt a városba és házi szolgátságban tartotta. Fasesprűvel verte amíg az el nem tört, nyakát vasalóval égette meg, míg a nő aludt, soha nem adott neki szabad napot, kötelezte, hogy mind a házban mind a munkáltató óragyárában dolgozzon és havonta 26 UDS-nek megfelelő összeget fizetett neki, miközben a minimálbér 470 UDS volt. A hong kong-i munkáltatót 22 hónap börtönbüntetésre ítélték a nő kihasználásáért. Az emberkereskedelem alapja a szegénység, a munkanélküliség és az oktatás hiánya

Hogy csökkentsék a világon előforduló az áldozatok számát kormányok, civil szervezetek és mások azokat az alaptényezőket ragadják meg, amelyek hozzájárulnak az emberkereskedők sikeréhez. Szegénység, munkanélküliség, az oktatáshoz és egyéb erőforrásokhoz való hozzáférés hiánya a mozgatói annak, hogy emberek nagy és életveszélyes kockázatokat vállalnak életkörülményeik javításáért.

Az emberkereskedelmet inkább emberi jogi témaként szokták kezelni, mint bevándorlási kérdésként. Régebben az áldozatokat, különösen akiket nem prostitúcióra kényszerítettek, bűnözőkként és illegális bevándorlókként kezelték. Mint ilyeneket letartóztatták és deportálták őket, esetenként üldözték, amiért illegálisan lépett az országba, vagy mert hamis iratai voltak. Az emberkereskedőket pedig csempészésért ítélték el, de szinte soha nem vonták felelősségre a számtalan emberi jogokat sértő cselekedetért, amelyek az emberkereskedelemmel együtt járnak, mint a szolgátságban tartás, nemi erőszak, testi és lelki visszaélések.

Sürgető kényszer az országok számára, hogy megvédjék az emberkereskedők áldozatainak emberi jogait, és áldozatként kezeljék őket semmint bűnözőkként. Az áldozatokkal való bánásmód fejlesztése érdekében szükség van a törvény végrehajtóinak, a bevándorlási hivatalok dolgozóinak, ügyvédek és más, emberkereskedelemmel kapcsolatba kerülő személyek képzésére, hogy felismerjék az áldozatokat és megfelelően bánjanak velük. Egyre több kormány fordít fokozottabb gondot emberkereskedelemmel kapcsolatos törvényei betartatására, az emberkereskedők hatékony megbüntetésére. Ez a szervezett bűnbandák és egyéb emberkereskedő csoportok üldözésére nemzeti, regionális és nemzetközi összefogást feltételez.

Az emberkereskedelmet számos emberi jogi egyezmény tiltja. Számos nemzetközi emberjogi egyezmény tiltja az emberkereskedelmet, beleértve az Egyesült Nemzetek Szervezetének Kiegészítő Egyezményét a Rabszolgaság, a Rabszolgakereskedelem és a Rabszolgasághoz Hasonló Intézmények és Gyakorlatok Megszüntetéséről. A Nők Elleni Mindenféle Diszkrimináció Megszüntetéséről szóló ENSZ Egyezmény arra szólítja fel az országokat, hogy "szüntessék meg a nőkkel való kereskedés és a nők prostitúcióját, kihasználásuknak minden formáját". Azok az országok, amelyek ratifikálták ezen egyezményeket igyekeznek az egyezményekben vállalt elkötelezettségeket nemzeti törvényhozásukba beépíteni.

Az ENSZ Szervezett Bűnözés Elleni Egyezményét kiegészítő Protokoll az Emberkereskedelem, Különösen a Nőkkel és Gyermekekkel való Kereskedelem Megelőzéséért, Elnyomásáért és Megbüntetéséért, amelyet a Közgyűlés 2000. novemberében fogadott el, megteremti az emberkereskedelem elleni törvényhozás globális alapját és jelzi, hogy súlyos nemzetközi problémaként ismerik fel a jelenséget. 2001. decemberéig 101 ország írta alá a Protokollt és négy ratifikálta. Ahhoz, hogy hatályba lépjen, 40 ország ratifikálására van szükség.

Az emberkereskedelem legyőzése nemzetközi összefogást igényel a civil szervezetek, a szociális hatóságok, a törvényhozó és végreható szervek és a bevándorlási hatóságok részéről. Ezen csoportok együtt, korlátozhatják az emberkereskedők mozgásterét és lehetőségeket biztosíthatnak potenciális áldozatoknak, hogy megelőzzék áldozattá válásukat. Befolyásolhatják a törvényhozást és a politikai döntéseket, amelyek keretében az országok megbüntethetik az emberkereskedőket és segíthetik az áldozatokat.

Kiegészítés

Emberkereskedelem és Embercsempészség – Mi a különbség?

A média, a civil szervezetek, a kormányok és mások is az “emberkereskedelem” és “embercsempészség” fogalmakat szinonimaként használják. Valójában különböző jelenségeket jelölnek. Ha egy személy felbérel egy bünszervezetet vagy egy másik személyt, hogy segítse neki egyik országból egy másikba jutni, akkor őt csempészik. A célországba érkezés után a az üzleti kapcsolat megszűnik, a csempésző és a csempészett külön utakon mennek tovább. Emberkereskedelem esetében azonban a kapcsolat folytatódik, gyakran kihasználó jellegűvé, erőszakossá fajul.

Előfordul, hogy a csempészség emberkereskedelemmé válik. Sokan, akik szervezett bűnözőkhöz fordulnak az amúgy nehezen kivitelezhető út megszervezésében (csempészség), csak a célországba való megérkezés után tudják meg, hogy a díj megnövekedett, az útlevelüket elvették tőlük, vagy megerőszakolják, munkára kényszerítik őket (emberkereskedelem). Mások, akik elintézik, hogy idegen országba csempésszék őket és megegyeznek egy bizonyos munka végzésében – szexuális munka, építőmunka, otthoni munka –, ott jönnek rá, hogy rabszolga-körülmények között élnek és dolgoznak, megerőszakolják és verik őket. Másrészről sok nő kivándorol országából, hogy idegen országban szexuális munkát vállaljon és nem kerül kizsákmányoló jellegű helyzetbe. Azok azonban, akiket kihasználnak és akikkel rosszul bánnak, védelemre és segítségre **szorulnak**.

Emberkereskedelmi hálózatok Közép-Ázsiában

Honnan	Hová	Mennyien	Visszatérés	Típus	Toborzás
Dél-Kazahsztán	Charter-vagy rendszeres légi-járáttal az Egyesült Arab Emírátusba	Egész Kazahsztánra vonatkozóan: 1999-ben 5000 nő	Egész Kazahsztánra vonatkozóan: 1999-ben 245-en Görögországból, 21-en az Egyesült Arab Emírátusból, 16-an Törökországból	Szexipar	Munkahely ígérete

Észak-Kazahsztán	Vonattal Moszkvába, majd hamisított orosz útlevelel Görögországba vagy más országokba			Szexipar	Munkahely ígérete
Kirgízia	A Független Államok Közösségén belülre (37%), Közel-Keletre, Törökországba, Kazahsztán és Oroszországon keresztül	4000 (a Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) és az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) becslései alapján)	Kazahsztán és Oroszországon keresztül	Szexipar	
Tádzsikisztán	Közel-Kelet, Ukrajna, Kirgízia	20 ismert eset 2000-ben			

Forrás: Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM), Trafficking in Migrants 23. szám. (2001 április)